№ 268 Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem. פרייז 20 גראשען Lodzer Tageblat

לאדזשער טאגעבלאט

21-טער יאהרגאנג | 18 listopada 1928 r | זונטאג, ה' כסליו תרפ"ט | רעדאקציע און אדמיניסטראציע: פּיעטריקאווער 8; פיליאלען: פון פיעטריקאווער 57, פון אדמיניסטראציע 47

לאניוכא האט אויך געוואלט ערמארדן דאס שיקל-יונגעל

וועמען האט דער סטרוזש פון פיעטריקאווער 117 ווירקליך געזעהן אין קריטישען אווענד?

לאניוכאס פראצעס קומט פאר אין יאנואר

(—) בויסלעכוויז הויבען אן אויפגע-קלערט צו ווערען אלע פרטים פון מארד, וואס האלט די שטאט שוין עט-ליכע טעג כסדר אין שפאנונג און עס בעשטעטיגט זיך די הנחה, אז דעם שוי-דערליכען מארד האט אויסגעפיהרט איינער אליין, אהן קיינעמ'ס הילף, נישט צורעכנענדיג די אונשולדיגע און קליי-נע הילף, וואס עס האט געלייסטעט דעם מערדער דאס יונגעל פון פיאנטקאווו-סקי'ס צוקערניע, — סטאניסלאוו לאני-יוכא.

ווי בעקאנט

האט זיך ביי קיינעם נישט גע-לעגט אויפ'ן שכל, אז אזא יונ-גערמאן, ווי עס איז דער מער-דער זאל האבען בעוויזען צו דערהרג'ענען 3 מענשען

איינעם נאכ'ן אנדערען און דערביי אויף אזא געשיקטען אופן, אז די קרבנות האבען אפילו נישט בעוויזען קיין פיפס צו טון. דאס האט געבוירען די סברא, אז ער מוז האבען געהאט שותפים אין זיין בלוטיגער טאט.

בעזונדערס האט בעקרעפטיגט די ראזיגע השערה, דאס אויסזאגען פונ'ם סטרוזש פון הויז פעטריקאווער 117, וואס האט ערקלערט, אז אין קריטישען אווענד האט ער בעמערקט דרעהען זיך אין דערמאנטען הויז צוויי אונבעקאנטע מאנסלייט. די אויספארשונג האט דע-ריבער געלעגט גרויס געוויכט אויף דעם ראזיגען טשיקאווען און אונבעשטרייט-בארען פאקט, ווען עס האבען אגב אויך בעשטעטיגט אנדערע עדות, לא-קאטארען פונ'ם זעלבען הויז.

לאניוכא איז דורכ'ן אויספארשונגס-ריכטער אויסגעהערט געווארען עטליכע מאל און יעדעס מאל האט ער פעסט

געענטפערט, אז ער האט קיין מיטהעלפער אין דער בלוטי-גער טאט נישט געהאט

פון וואנען נעמט זיך פארט דאס, וואס דער סטרוזש האט געזעהען צוויי אונבעקאנטע מענשען?

גאר פשוט. קומענדיג אין קריטישען אווענד אין הויז אויף פעטריקאווער 117 איז דער מערדער געווען אנגעטון אין א געוועהנליכער יעשאנקע און אין א ציקליסטען-היטעל, דאנגען נאכדעם, ווי ער האט געהאט אויסגעפיהרט דעם מארד האט ער זיך איבערגעטון אין ער-מארדעטען טישער'ס פאלטא און אין זיין קאפעלוש. דער סטרוזש האט נא-טירליך נישט געקאנט אונטערשיידען, אז דאס איז איין און דער זעלבער פער-קליידעטער אונבעקאנטער און אזוי. ארום האט ער גע'טענה'ט, אז ער האט אויף זיכער געזעהען צוויי מענשען.

מען קאן שוין דעריבער אננעמען אויף זיכער, אז

דעם מארד האט טאקי אויס-געפיהרט לאניוכא אליין אהן קיינעמ'ס מיטהילף

דאס ווערט אויך קלאר, ווען מען נעמט אין אכט, אז דער מערדער איז זעהר פעסט געבויט, האט שטארק ענט-וויקעלטע מוסקולען אין די הענד, פער-נומען זיך מיט ספארט און אפילו גע'-חלומ'ט צו ווערען א לאדזער ספארט-שטערן.

פרייטאג נאכמיטאג איז פאר'ן הויז, וואו ער געפינט זיך דער אויספאר-שונגס-אמט צוגעפאהרען דער תפיסה-אויטא און אין איינציגע מינוט ארום איז פון דער קאמער 16 פונ'ם ארעסט ביי'ם ערד פאליציי-קאמענדא ארויסגעפיהרט געווארען דער מערדער פון פאר-פאלק טישער, דער 19-יעהריגער סטאניסלאוו לאניוכא, וואס איז

דורך א שטארקע פאליציי עס-קארטע אפגעפיהרט געווארען מיט'ן תפיסה-אויטא צום אויס-פארשונגס-ריכטער

אויף גדאנסקא 44.

עס האט זיך אבער ארויסגעשטעלט, אז דער אויספארשונגס-ריכטער איז גראד אין זיין ביורא נישט געווען, נאר ער האט זיך דאן געפינען אין הויז אויף פעטריקאווער 117, אין פארטעפיאן-סקלאד, וואו ער האט נאכאמאל גענוי און פונקטליך געמאכט א איבערזיכט אין צימער, וואו עס איז אויסגעפיהרט געווארען דער מארד.

אין דער צייט, וואס מען האט גע-ווארט אויפ'ן אנקומען פון אויספאר-שונגס-ריכטער איז לאניוכא ארומגע-רינגעלט פון פאליציי געזעסען אויף א באנק און ווארטע-זאל.

אין א געוויסען מאמענט האט איינער פון די אנוועזענדע אינטערעסאנטען זיך געווענדעט צו לאניוכא'ן מיט דער פרא-גע: „צי איז דאס מעגליך, אז איהר האט נישט געהאט קיין מיטהעלפער?"

דערהערענדיג די ווערטער האט דער מערדער אויפגעהויבען דעם קאפ און וואס האט תיכף ארייגערופען און זיין קאבינעט לאניוכא'ן. דער מערדער האט נאכאמאל אפגעגעבען גענויע ערקלערונ-גען, וואס זענען פערפראטאקאלירט געווארען.

דעם פראטאקאל האט לאניו-כא אונטערגעשריבען.

נאכ'ן אויסהערען איהם א שעה צייט איז דער מערדער צוריק אפגעפיהרט

סטאניסלאוו לאניוכא.

שארף אפגעענטפערט:

„אז איך זאג כ'האב אליין דער-הרג'עט איז אליין"

מעהר האט דער מערדער דערנאך שוין קיין ווארט נישט אויסגערעדט. נאר אין גרויס אויפרעגונג געזעסען אויף דער באנק און געשוויגען.

ארום 4 נאכמיטאג איז אנגעקומען דער אויספארשונגס-ריכטער גזשים,

געווארען אין דער תפיסה אויף קאפער-ניק-גאס.

די אויספארשונג, וואס איז נעפיהרט געווארען דורכ'ן אויספארשונגס-אמט איז שוין פערענדיגט געווארען און דער ענין איז שוין איבערגעגעבען געווארען דער געריכטליכער אויספארשונגס-מאכט, וואס וועט איהם אין עטליכע טעג ארום איבערגעבען דער פראקורא-טור.

נאכדעם ווי עס וועט צונויפגעשטעלט ווערען דער בעשולדיגונגס-אקט וועט דער ענין איבערגעשיקט ווערען אויף א ווירטשאפטליכער

ויצונג פון קרייז-געריכט

אויף וועלכער עס וועט פעסטגעשטעלט ווערען דער טערמין פון פראצעס.

בעת דער מערדער האט זיך געפונען אין דער געביידע פון אויספארשונגס-ריכטער האט זיך אין גאס צונויפגע-קליבען א גרויסער המון נייגעריגע. פא-ליציי האט געהאלטען די ארדנונג און נישט צוגעלאזען דעם המון צו דער גע-ביידע. אויפ'ן ארט איז אויך אנוועזענד געווען דער נאטשעלניק פון אויספאר-שונגס-אמט אויבער-קאמיסאר ווייער.

די גענויע אויספארשונג פון מארד און דעם מערדער וועט נאך אנהאלטען בערך א חודש צייט.

ווי עס ערקלערט דער פראקוראר שמידט וועט דער פראצעס שוין נישט פארקומען אין איצטיגען קאלענדאר-יאהר.

דער פראצעס וועט קענען פאר-קומען פריהסטענס אין יאנואר 1929

היות די פאמיליע איז אנ'ארעמע און וועט קיין אדוואקאט נישט קאנען שטע-לען, וועט די פערטיידיגונג איבערנעמען אנ'אדוואקאט, וואס דאס געריכט וועט בעשטימען.

עדות

צום פראצעס וועט די בעשולדיגונג ארויסרופען העכער א צעהנדליג עדות. די וויכטיגסטע עדות וועלען זיין: דער ברודער פון ערמארדעטען טישער, וואס האט דער ערשטער פעסטגעשטעלט דעם מארד, דעם סטרוזש'ם זוהן, וואס איז אריין מיט דער הילף פון א לייטער

דורכ'ן פענצטער אין טישער'ס וואוי-נונג,

דער שאפער פון אויטא, וואס האט געפיהרט דעם מערדער אויף מיליאנאווא גאס,

דער סטרוזש, צוויי שכנים, דאס יונגעל פון פיאנטקאווסקי'ס צוקערניע, וואס האט געטראגען א צעטעלע מיט געלד, וואס דער מערדער האט געשיקט צו דער ערמארדעטער דינסט יוזעפא באַ-ראווסקא, דער איינגענטימער פון דער וועשעריי, אין וועלכער דער מערדער האט אפגעגעבען צו וואשען זיין פער-בלוטיגטע אנצוג, דער פארטעפיאן-מייסטער פולדע ביי וועמען דער מער-דער האט געארבייט און וואו ער האט בעהאלטען די צוגערויבטע זילבערנע לעפעלעך. אויסערדעם וועלען אויפטרע-טען אלס עדות די פארשטעהער פון דער פאליציי און אויספארשונגס-מאכט וואס האבען דעם מערדער ארעסטירט און די דאקטוירים-עקספערטען, וואס האבען געפאלמעסט די קערפערס פון די ערמארדעטע. אפשר וועט די פאמי-ליע פון מערדער אויך ארויסשטעלען איינציגע עדות, וואס זאלען בעווייזען די אונבעפלעקטע פערגאנגענהייט פונ'ם מערדער.

ביי די ערמארדעטע זענען די אויגען נישט געווען אויסגע-שטאכען

ווי עס האט פעסטגעשטעלט די סעק-ציע פון די קערפער פון די ערמארדע-טע זענען ביי זיי די אויגען נישט גע-ווען אויסגעשטאכען, ווי מען האט פרי-העהר געהאט אנגענומען. די סיבה פון טויט ביי אלע 3 קרבנות איז פעסטגע-שטעלט געווארען דורכ'ן צוברעכען די שארבענס און בעשעדיגונג פונ'ם מוח.

(וויי:טערדיגע היריכט -- זייט 5.

נאך לאנגע און שווערע ליידען איז געשטארבען אין עלטער פון 50 יאהר מיין ליבע פרוי, אונזער הייסגעליבטע מיטער, שוויגערמוטער, גרויסמוטער, שוועסטער, שוועגערין און מומע נ"ע

שרה ביילע בת ר' יהודה ז"ל טענענבוים

(פון דער היים וויינגארטען). די לויה קומט פאר היינט זונטאג פונקט 12 א זייגער מיטאג פון טרויער-הויז זגערזשער № 28

די טיפטרויערנדע הינטערבליבענע.

מעכאנישע ווארשטאטען

„URSUS" Sp. Akc. Zarząd ul. Skierniewicka 27/29 w Warszawie, tel. 11-84 i 171-06

פערטרעטער אויף לאדז און לאדזער וואיעוואודזטווע:
HENRYK BUCZYNSK, Łódź, Piotrkowska 112

לאסט-אויטאמאבילען

— גענצליך אויסגעפיהרט אין לאנד. — אידעאל צוגעפאסט פאר אונזערע וועגען

גינסטיגע צאהל-בעדינגונגען

אויפ'ן פערלאנג פרייזקוראנטען און פראספעקטען.

לאגער פון באטען און קאלאשען א. פ.

„GUMIPOL"

15 NOWOMIEJSKA 15

פאבריקס-פרייזען

הורט און דעטייל פערקויף!

„GENTLEMAN"

עמפפעהלט איז א גרויסע אויסוואהל פון דער אויסשליסליך די אויסארבייטונגען פירמע

אכטונג לאדזש!!

וואָלדעמאַראָס קאַבינעט וואַקעלט זיך

מוראַדיגע שטורם־ווינטן אין צענטראַל־אייראָפּע

וואָלדעמאַראָס קאַבינעט וואַקעלט זיך

קאָוונא, (פּ״פּ) דער ליטווישער קריגס־מיניסטער, גען. דאַוקאַנטאַס האָט באַשלאָסן זיך אָפּצוגעבן אין דעמיסיע. פּרעזידענט סמעטאָנאַ האָט אָנגענומען די דעמיסיע. אין צוזאַמענהאַנג מיט דער דאָזיגער דעמיסיע, האָבן זיך אין קאָוונא פֿאַרשפּרייט קלאַנגען וועגן אַ שאַרפֿן קאָנפֿליקט צווישן די מיליטער־לייט און וואָלדעמאַראַס׳עס רעגירונג. אין דער ליטווישער אַרמיי הערשט אַ טענדענץ, אַרויסצוואַרפֿן וואָלדעמאַראַס׳עס רעגירונג און צו שאַפֿן אַ מיליטערישן קאַבינעט.

קאָוונא, צווישן די מיטגלידער פֿון ליטווישן קאַבינעט קומען פֿאָר זייער שאַרפֿע רייבונגען. אַ חוץ דעם גען. דאַלקאַנטאַס זענען שוין געגאַנגען אין די דעמיסיע דער אינערן־מיניסטער און דער קאָמוניקאַציע־מיניסטער.

די אומצופֿרידנהייט אין מיליטער וואַקסט. אין די אָפּאָזיציאָנעלע קרייזן גרייט מען זיך צו אַ ברייט־פֿאַרצווייגטער אַקציע אין גאַנצן לאַנד. אין די דאָזיקע קרייזן האָפֿט מען, אַז צוליב די מחלוקות פֿון מיליטער און דער ציווילער רעגירונג, וועט זיך איינגעבן אומצוּוואַרפֿן וואָלדעמאַראַס׳עס קאַבינעט.

קאָוונא, (ספּ.) וואָלדעמאַראַס טראָגט זיך אַרום מיט אַ פּלאַן צו נאָמינירן עטליכע דייטשן און יודן אין מלוכה־ראַט. דערמיט וויל ער פֿערשטאַרקן זיין פּאָזיציע אין לאַנד. די דייטשע און יודישע מינדערהייט, ווי אויך די פּאָליאַקן האַלטן זיך אָבער אין גרויסן רעזערוו צו דעם דאָזיגן פֿאָרשלאָג.

מוראַ׳דיגע שטורם־ווינטן אין צענטראַל־אייראָפּא.

פּאַריז. (אַטע) איבער פֿראַנקרייך און בעלגיען איז נעכטן אַריבערגעגאַנגען אַ מוראַ׳דיגער שטורם. אין פּאַריז זענען איינגעפֿאַלן זייער פֿיל קוימענס. פֿיל מענשן זענען פֿערוואונדעט געוואָרן. דער שטורם האָט אויך איינגעלייגט אַ פֿאַבריק. אויפ׳ן וואָלטער־בולוואַר איז אומגעלייגט געוואָרן אַ גאַראַזש. 2 שווער־פֿערוואונדעטע מענשן האָט מען אַפּגעצויגן פֿון אונטער די חורבות.

אויף פֿיל ערטער איז לאַנד זענען אומגעפֿאַלן די טעלעפֿאָן־ און טעלעגראַפֿן־סלופּעס און אַ גרויסע צאָהל פֿאַבריקס־בנינים.

לאָנדאָן. (ספּ.) איבער׳ן לאַ־מאַנש קאַנאַל און איבער׳ן אָקעאַן האָט גע־בושעוועט אַ שרעקליכער שטורעם־ווינד. די קאָמוניקאַציע צווישן פֿראַנקרייך און ענגלאַנד איז גענצליך איבערגעריסן געוואָרן. די שיפֿן האָבן געמוזט בלייבן שטעהן אין פּאָרט. אין פּאָרט בנין איז גענצליך צושמעטערט געוואָרן. 3 פּערזאָנען זענען דערביי שווער פֿער־וואונדעט געוואָרן.

אין לאָנדאָן האָט נעכטן אַ גאַנצע נאַכט געגאָסן ווי מיט צעבערס. די שאָדענס אין שטאָט זענען זעהר גרויס.

דער שטורם איז געווען אַזוי שטאַרק, אַז ער האָט אומגעוואָרפֿן די מענ־שען אויף דער גאַס. טויזענדער שויבן זענען פֿערניכטעט געוואָרן.

אין קאַרדיוו האָט אַ פּאָליציי־וואַך געמוזט אָפּשליסן דעם צוגאַנג פֿון אַ טייל בעדראָהטע גאַסן.

מאַרשאַלעק דאַשינסקי געגען דועלן.

וואַרשאַ. (טעלעפֿאָניש) די פֿער־שידענע פֿערזענליכע סכסוכים און בע־לייִדיגונגען, וואָס האָבן די לעצטע טעג געהאַט אַנ׳אָרט אין סיים, און וועלכע האָבן שוין שיער נישט געבראַכט צו אַ דועל צווישן פּוילן. סלאַוועק און דעפּ. ניעדזשאַלקאָווסקי, האָבן געפֿונען אַ זעהר שטאַרקן אָפּקלאַנג אויף דער פֿרייטאָג׳דיגער זיצונג פֿון סיים.

ביים עפֿענען די זיצונג האָט דער מאַר שאַלעק דאַשינסקי אָפּגעגעבן פֿאָלגענ־דע ערקלערונג:

אַ געוויסער דעפּוטאַט האָט זיך צו מיר געווענדעט מיט אַ בריפֿליכער בי־טע, אַז איך זאָל אָפּלעגן די זיצונג פֿון אַ געוויסער קאָמיסיע, ווייל דער פֿאָרזי־צענדער פֿון דער קאָמיסיע איז פֿער־רייזט און זיין אָרט פֿערנעמט דערווייל אַ דעפּוטאַט, וואָס האָט זיך אָפּגעזאָגט פֿון אַ דועל און דערמיט האָט ער זיך אָפּגעשטעמפּעלט פֿאַר אַ מענש אָהן עהרע. דעם בריף האָב איך געמוזט אי־בערלאָזן אָהן אַנ׳ענטפֿער צוליב פֿאָל־גענדע טעמים: געזעצליך איז אַ דועל פֿערבאָטען, פֿון רעליגיעזן שטאַנד־פּונקט ווערט עס בעטראַכט ווי אַ מאָרד און דער גרעסטער רוב פֿון דער געזעל־שאַפֿט האַלט עס נישט פֿאַר קיין נע־הערינ מיטעל צו ערלעדיגן שטרייט־פֿראַגן און מיינונגס־פֿערשידענהייטן אין בעזונדערס, ווען עס איז נוגע פּאָ־ליטישע ענינים.

די עפֿענטליכע מיינונג פֿון אונזער פֿאָלק האָט אין דער דאָזיגער הינזיכט די זעלבע שטעלונג, וואָס די בעסטע מענשן פֿון אַלע ציוויליזירטע און קול־טורעלע נאַציעס. אין אונזער געשיכטע און בפֿרט אין דער תקופֿה פֿון חורבן, ווען אונזער מלוכה איז זיך פֿונאַנדער־געפֿאַלן, האָט דער דועל נישט איינ־מאָל געשפּילט אַ זעהר טרויעריגע ראָל.

צוליב די דאָזיגע טעמים האָב איך נישט געקאָנט אָנערקענען דעם דועל אַלס דאָס איינציגע מיטעל אויסצומעס־טען דעם אָדער יענעמס עהרליכקייט און עהרע און דעריבער האָב איך אויף דעם בריף נישט געענטפֿערט.

בעת דער מאַרשאַלעק האָט געלייענט די ערקלערונג האָט אין זאַל געהערשט אַ טויט־שטילקייט, ווען ער האָט געענ־דיגט, האָט דער גאַנצער זאַל געהילכט פֿון אַפּלאָדיסמענטן.

בלויז אויף די בענק פֿון „איינסעל“ האָט ווייטער געהערשט אַ שטילקייט.

אין אָוונט איז פֿאָרגעקומען אַ בעראַטונג פֿון איינסעל־קלוב, קיין קאָמו־ניקאַט פֿון דער בעראַטונג איז נישט פֿערעפֿענטליכט געוואָרן.

הורט דעטייל
לאַגער
פֿון פּאַרפֿומען און קאָסמעטיק, טואַלעט־זייפֿן פֿון איין־ און אויסלענ־דישע פֿירמעס. די ביליגסטע קוועלע
„KOSMOS”
לאָדז, פּיעטריקאָווער 60.
די פֿירמע עקזיסטירט 25 יאָהר.

דעפּעשע. קאַפּיטאַל—לאָדז.
איך קום צופֿאָהרען אינקאָגניטאָ אַלס
„דאַמע פֿון דער הינטער־גאַס“.
דאָראָטאַ גיש.

פֿאָלקס־אוניווערזיטעט ביי דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע
היינט, זונטאָג, קומען פֿאָר 2 פֿאָרלעזונגען:
1) 5 נ. מ. אין „סיני“ (גלובנאַ 62) דעפּ. ד״ר ראָזענבלאַט: ציוניסטישע פּראָבלעמען 2) 8 אָוונט אין דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע (צעגעלג. 4) רעד. י. אוגער „1 יאָהר יודישע פּאָליטיק אין ארץ־ישראל“
איינגאַנג פֿריי! איינגאַנג פֿריי!
די נאָכסטע פֿאָרלעזונג: דינסטאָג 8 אָוונט אין לאָקאַל פֿון דער ציוניסט. אָרגאַניזאַציע מאַג. ש. געליבטער: „וואָס איז אַ נאַציע?“

נאָך לאַנגע און שווערע ליידען איז געשטאָרבן אין עלטער פֿון 47 יאָהר מיין ליבע פֿרוי, אונזער הייסגעליבטע טאָכטער און מאַמע
נ״ע פֿריידע רודקי פֿון דער היים ראָזענטאַל
די לויה קומט פֿאָר היינט זונטאָג, 12 אַ זייגער מיטאָג פֿון טרויער־הויז אַלעיאַ 1־טער מאַי 19 № 19, וועגן וואָס ס׳טיילען מיט אין גרויס צער
די טיפֿטרויערנדע הינטערבליבענע.

נאָך לאַנגע און שווערע ליידען איז געשטאָרבן אין עלטער פֿון 85 יאָהר, אונזער הייסגעליבטער פֿאָטער, שוויגערפֿאָטער, גרויספֿאָטער, אור־גרויספֿאָטער, שוואָגער און אָנקעל
נ״ע ישראל בן מהור״ר ר׳ שלמה הלוי ז״ל מאַקאָרסקי
(הנקרא ר׳ ישראל וויערעשאָווער)
די לויה קומט פֿאָר היינט זונטאָג 12 אַ זייגער מיטאָג פֿון טרויער־הויז גדאַנסקאַ 21 № 21, וועגן וואָס עס טיילען מיט אין גרויס צער
די טיפֿטרויערנדע פֿאַמיליע.

די פֿערוואַלטונג פֿון „לינת הצדק“ דאַנקט די פֿירמע א. מ. מאָרגענשטערן פֿאַר די שפּענדע פֿון 50 זל.
6727

נאָך קורצע און שווערע ליידען איז געשטאָרבן אין עלטער פֿון 32 יאָהר אונזער ליבער פֿאָטער, מאַן, שוויגערפֿאָטער און זיידע
נ״ע יעקב בערמאַן
די לויה קומט פֿאַר היינט זונטאָג 2 אַ זייגער נאָכמ. פֿון טרויער־הויז ציגעל־גאַס 59.
די טיפֿטרויערנדע הינטערבליבענע.

היינט זונטאָג, 11 אַ זייגער פֿאַרמיטאָג איז 5־טען שטערבליכען יאָהרצייט פֿון אונזער אומפֿערגעסליכען
נ״ע
איזידאָר שוואַרצמאַן
קומט פֿאַר אַ הזכרה אויפֿ׳ן בית־החיים. און 12.30 אַ זייגער מיטאָג אַ הזכרה אין דער שוהל פֿון „מושב זקנים“ פּאָמאָרסקאַ 54, צו וועלכע ס׳ווערען איינ־געלאַדען די קרובים און פֿריינד פֿון פֿערשטאָרבענעם
די טרויערנדע פֿאַמיליע.

די אָפּטיילונג פֿאַר קרעדיט־שוץ
ביים סוחרים־פֿעראיין פֿון דער שטאָט לאָדז (פּיעטריקאָווער 73)
מעלדעט אויף פֿעראינטערעסירטע פֿירמעס צו רעגיסטרירען זייערע קרעדיטען, וואָס זיי האָבען געגעבען די אונטען־אויסגערעכענטע פֿירמעס אין ווילנאַ, וועלכע האָבען אָפּגעשטעלט די צאָהלונגען: 1) „אייזענשטיין און זאַקאָוויטש“ 2) „גערשטער און סאַראַבסקי“ 3) נ. גאָרקליין 4) נתן גאָלדבערג 5) י. קאַגאַנאָוויטש 6) לייב מייערסאָן 7) אהרן שלאָנמאַן 8) „געברידער ווערטעס“ 9) „שער און ווערטעס“ 10) חיים זאַק. די רעגיסטראַציע וועגען די חובות דאַרף מען אַדורכפֿיהרען אין ביוראָ פֿון סוחרים־פֿעראיין פֿון לאָדז (פּיעטריקאָווער 73) ביז׳ן 20 נאָוועמבער ה. י. איינשליסליך.
סוחרים־פֿעראיין אין לאָדז
אָפּטיילונג פֿאַר קרעדיט־שוץ

בעקאַנטמאַכונג
אַלע קרעדיטאָרען פֿון דער פֿירמע
שלמה שאַפּיר, וואַרשאַ נאַלעווקי 20
ווערען געבעטען צו קומען היינט, זונטאָג דעם 18־טען נאָוועמבער ד. י. 4 אַז נאָכמיטאָג אין לאָקאַל פֿון זאַקסן־פֿאַבריקאַנטען־פֿערבאַנד לאָדז, אַנדזשעיאַ 14
מיט אַכטונג: פּרעזעס י. קאַהאַן

אַכטונג
פֿאַבריקאַנטען!
איך האָב דעם כבוד צו מעלדען די ג׳ ה׳ פֿאַבריקאַנטען, אַז איך האָב געעפֿענט איין עלעקטראָ־טעכנישע ווערקשטאַט
אויף קילינסקי 75 „מאָטאָר“
——— אונטער דער פֿירמע ———
איך נעם אָן מאָטאָרען און דינאַמאָס צום אויסבעסערן און ניי וויקלען מיט גאַראַנטיע. אינסטאַלאַציע פֿון בעלייכטונג און קראַפֿט מיט קאָנצעסיע פֿון דער עלעקטראָווניע. לאַנגיעהריגע אויסלענדישע פּראַקטיק. פּינקטליכע און רעעלע בעהאַנדלונג! ביטע זיך איבערצייגען!
מיט דרך־ארץ י. מיללער דיפּל. עלעקטראָטעכניק.
בעמ.: פּריוואַט־וואוינונג צעגעלניאַנאַ 9 וו. 10 פֿראָנט

ווען איהר געהט אַריבער די גאַס,
קוקט מיט אָפֿענע אויגען! איהר קענט בלייבען אַנ׳אייביגער קאַליקע, אָדער גאָר געפֿינען דעם טויט.
היט זיך, מען זאָל אייך נישט איבערפֿאָהרען.

Dr. med. R. Stupel
ספּעציאַל־אַרצט פֿאַר הויט־ און ווענערישע קראַנקהייטען און מענער־שוואַכע
בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ־לאַמפּע און רענטגען־שטראַהל עלעקטראָ טעראַפּיע.
SZKOLNA 12 (שקאָלנאַ)
5825 נעמט אָן פֿון 6 ביז 9 אָוונט

Dr. med Adam BENDER
ספּעצ. פֿאַר אינערליכע און האַרץ־קראַנקהייטען
Przejazd 30, Telef. 54-68.
5800 נעמט אָן פֿון 5—7 נאָכמיטאָג.

ד״ר לודוויג פֿאַלק
נאַוראָט 7, טעל. 28-07.
ספּעציאַליסט פֿאַר הויט־ און געשלעכטס־קראַנקהייטען
5424 נעמט אָן פֿון 10—12 און פֿון 5—7 נאָכמ.

Dr. med. A. Mazur
ספּעציאַל־אַרצט פֿאַר אויערן, נאָז און האַלז־קראַנק הייטען
ווי אויך שטום און שטאַמלער
האָט זיך איבערגעצויגען אויף
ווסכאָדניאַ 65
איינגאַנג אויך דורך פּיעטריק. 46) טעל. 66-61

Dr. med. M. Heller
ספּעציאַליסט פֿאַר הויט־ און ווענערישע־קראַנקהייטען און מענער־שוואַכע
נאַוראָט 2
צוריקגעקעהרט
נעמט אָן ביז 10 פֿריה, פֿון 1—2 און פֿון 4—8 אָוונט.
פֿאַר פֿרויען פֿון 4—5 נאָכמ.
פֿאַר אונבעמיטעלטע לעטשניצע־פּרייזען.

אַנ׳אינטעליגענטער
יונגערמאַן
פֿון בעסערע עלטערן אַלס ביוראָ־פּראַקטיקאַנט אָדער אַ שיק־יונגעל פֿון 15—16 יאָהר ווערט פֿון זאָפֿאָרט געזוכט. אָפֿערטען אָפּצוגעבען אין אַדמיניסטראַציע פֿון „לאָדזשער טאָגעבלאַט“ אונטער „W“.
6413

Dr. Niewiażski
האָט זיך איבערגעצויגען
אויף אַנדזשעיאַ 5, טעל. 59-40
נעמט אָן פֿון 8—10 פֿריה און פֿון 5—9 אָוונט.
ספּעציאַל־אַרצט פֿאַר סיפֿיליס, טריפּער און מענער־שוואַכע בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ־שטראַהלען.
פֿאַר דאַמען ספּעציעלער וואַרטע־זאַל.

Dr. med. B. Robinzon
אינערליכע און קינדער־קראַנקהייטען
וואוינט יעצט
פּיעטריקאָווער 10, טעלעפֿ. 31-86
נעמט אָן פֿון $8-9^1/_2$ פֿריה און פֿון $3^1/_2-4^1/_2$ נאָכמ

Dr. med. M. Goldfarb
זאַוואַדזקאַ 18, טעלעפֿאָן 53-10.
הויט־ האָר־ און געשלעכטס־קראַנקהייטען
נעמט אָן פֿון 9—12 פֿריה. און 5—8 אָוונט.

ד״ר א. ס. טענענבוים
וואָלטשאַנסקאַ 4, טעל. 40-5
אינערליכע קראַנקהייטען
איז צוריקגעקעהרט
נעמט אָן פֿון 6—7 נאָכמ.

Dr. Wołkowyski
צוריקגעקעהרט
און זיך איבערגעצויגען אויף
צעגיעלניאַנאַ 25
טעלעפֿאָן 26-87
ספּעציאַל־אַרצט פֿאַר הויט־, ווענערישע קראַנקהייטען און מענער־שוואַכע. אַלע־אַרט אַנאַליזען בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ־שטראַהלען.
נעמט אָן פֿון 8—10, 12 2 און 4—8 אָוונט.
בעזונדער וואַרטע־זאַל פֿאַר פֿרויען.

פֿערשטקלאַסיגע
פּריוואַט טאַנץ־שולע
וואו ס׳ווערט געלערנט די נייעסטע מאָדערנע טענץ איינצעלנע לעקציעס אויך אין גרופּענווייז. מיט זעהר גוטע בעדינגונגען.
מיט אַכטונג
דיפּלאָמירטער טאַנץ־לעהרער ב. לעבאָוויטש
שענקעוויטשאַ 15, פֿראָנט, I שטאָק.
בעמ. ס׳ווערען אָנגענומען שילער און שילערינס יעדען טאָג פֿון 11 פֿריה ביז 10 אָוו. אין קאַנצעלאַריע.

Dr. Różaner
ספּעציאַליסט פֿאַר הויט־אַעגערישע קראַנקהייטען און מענער־שוואַכע.
הייל־מיטל מיט קוואַרץ־שטראַהלען און דיאַטערמיע
Dzielna 9 (Narutowicza) טעל. 28-98
פֿון 8—10, 5—8, פֿרויען 3—4.

Dr. med. J. LUBICZ
ORTOPEDA
גדאַנסקאַ 28, טעל. 41-46
ספּעציאַליסט פֿון ביינער און געלענקען־קראַנקהייטען
:—: פֿערקרימונגען פֿון פּלייצעס און גלידער. :—:
אייגענע פּראָדוקציע
פֿון זעמטליכע אָרטאָפּעדישע אַפּאַראַטען: ווי וואַקלאַדקעס זענען פּלאַטפֿוס, קינסטליכע פֿיס, אָרטאָפּעדישע גאָרסעטען א. ז. וו.
נעמט אָן פֿון 5—7

לאָדזשער טאַגעבלאַט

ד"ר רעדאַקטאָר נעמט-אָן פון 6 ביז 7 אין אָוונט.
נישט בעשטעלטע מאַנוסקריפּטען ווערען נישט צוריקגעשיקט.

אדרעס: „Lodzer Tageblat", Łódź, Piotrkowska 16, Skrz. poczt. 16
טעלעפאָנען: פון רעדאַקציע 57. אדמיניסטראַציע 47.

דער „עלטע" קאַמף אין יודישער „קהלה"

דאָס יודישע לעבען אין פּוילען ווערט פון טאָג צו טאָג ערגער, פון טאָג צו טאָג אונערטרעגליכער. גרינבוים'ס רעדע אין סיים איז געווען איין גרויסער וועה געשריי פון דער יודישער פאַרשטעהערשאַפט, וואָס איז נישט בכח אויפצוטון ממשות'דיגעס פאַר די יודישע מאַסען. בלייבט איהר נאָר איבער איינס: צופּעריבונד"ן און אויפבינדען די וואונדען, אויפרעכענען דעם צעטעל גזירות און שיקאַנעס וואָס האָבען מיט אַזאַ שפע אַראָפּגענידערט אויפ'ן ווירטשאַפטליכען אָרגאַניזם פון דער יודישער באַפעלקערונג.

מיר ווייסען, אַז זייער רייד וועלען קיין ממשות'דיגע רעזולטאַטען נישט ברענגען. די שיינער-לאַסט וועט אַזוי שנעל נישט ראַדיקאַל פאַרלייכטערט ווערען. דאָס יודישע שול-וועזען וועט נישט אויפהערען בעהאַנדעלט צו ווערען ווי אַ שטיף-קינד און די יודען-דעזינפעקציע פון כל'ערליי פאַרשטאַטישטע און פאַר'מלוכה'ישטע אונטערנעמונגען וועט אַזוי פלינק נישט בעזייטיגט ווערען.

דער „סאָציאַליזם פון די נאַראַנים" געהט ביי אונז מיט ריזען-שריט פאָראויס און כל זמן דאָס דאָזיגע סיסטעם וועט אָנהאַלטען, וועלען מיר יודען אַלץ בלייבען די בעל'טע, און דערצו האָט נישט קיין תקופה ניעט ד"ר רייך מיט זיין שתדלנות-פּאָליטיק און די צוויי יודישע דעפּיטאַטען פון „איינסעל" אודאי נישט.

גרינבוים'ס רעדע אין סיים האָט נאָר געהאַט די אויפגאַבע אויפצודעקען די וואונדען פון יודישען ווירטשאַפטליכען אָרגאַניזם פאַר אַלעמענס אויגען. און טאַקע נעבען דעם געהט איצט דער קאַמף אין דער יודישער „קהלה".

דער קאַמף „פּרעזעס—פּרעזידיום", איז איינגענטליך דער אַלטער קאַמף פון די גאַליציאַנער קאָנצעפּסיע און שענקער-פּאָליטיק געגען די קאָנסעקווענטע אויסגעהאַלטענע פּאָליטיק פון די פּוילישע יודען אין ג. קאָנגרעס פּוילען. דער קאַמף אין „קהלה" איז נישט אַזוי צוזאַגען אַ פּערזאָנלעך קאַמף צווישען גרינבוים'ען און רייך'ן, נאָר עס איז אַ קאַמף פאַר די ריכטליניען פון דער יודישער פּאָליטיק. צי מיר זאָלען אַראָפּ-געהן פון ברייטען שלאַך פון אַ יודישער פּאָליטיק און זיך אַראָפּלאָזען צו דער מדרגה פון בעטעל-פּאָליטיקער.

אויב וואָלט דאָס געהאַלטען, וואָלט אַזאַ פּאָליטיק כאָטש געהאַט די מינדעסטע אויפזיכטען אויף ערפאָלג, וואָלט עס נאָך געווען אַ האַלבע צרה...

די איצטיגע ווירטשאַפטליכע פּאָליטיק אין פּוילען איז איצט אַזאַ, אַז איהרע פעהלער מוזען קודם כל טרעפען דעם שוואַכען ווירטשאַפטליכען אָרגאַניזם פון דער יודישער בעפעלקערונג. דערצו דאַרף מען בכלל נישט פיהרען קיין אויסגעשפּראָ-כענע אַנטיסעמיטישע פּאָליטיק, אַז'אַנדערע פראַגע איז, צי די דאָזיגע פּאָליטיק וועט זיך נישט שלעכט אָפּרופען אויפ'ן אַלגעמיינעם ווירטשאַפטליכען לעבען פון לאַנד. אַלע סמנים זאָגען, אַז יאָ. און כל-זמן די דאָזיגע פּאָליטיק ווערט געפיהרט, איז אונזער איינציגע אויפגאַבע אויפצודעקען אונזערע וואונדען. מעהר בלייבט אונז נישט איבער און מעהר קענען מיר נישט טון. רייך מיט זיין שתדלנות-פּאָליטיק קאָן דאָ נישט העלפען. די יודישע „איינסעלך", אוודאי נישט...

יב. גע.

יודישער טעאַטער אין פילהאַרמאָניע זאַל — נאַרוטאָוויטש 20 —
אונטער דער לייטונג פון א. בעזמאַן און א. קאַמפּאַניעעץ

מיט'ן אנטייל פון די ליבלינגס אַרטיסטען באַריסאָווא, ראַבינאָוויטש און די בעקאַנטע פּרימאַדאָנאַ נאַדיאַ קאַרעני

דער שלאַגער פון סעזאָן
די צווייטע ישאַראַש פירשטין
8.000 מענש האָבען מיטגעזונגען די געזאַנגס-נומערן
ז'לע טעאַטער בעזוכער מוזען קומען זעהען די שעהנע
הערליכע אויפפיהרונג און זיך אויסלערנען די געזאַנגס-נומערן

פריי[illegible], ד. 16-טען שבת, ד. 17-טען זונטאָג, ד. 18-טען 9 אָוונט

הלוית פון ליבע

אין 3 אַקטען מיט 25 נומערן געזאַנג און שעהנע טענץ פון ליליען
רעזשיסירט פון ל. ראַבינאָוויטש.

שבת, 3.30 נאָכמיטאָג צו ביליגע פּרייזען

יבּיבּע יאַכנאַ
(די כישופמאַכעריז)

אין 4 אַקטען מיט געזאַנג און טענץ פון א. גאָלדפאַדען
הויפּטראָל שפּילט יאַכנע דער געליבטער אַרטיסט א. קאַמפּאַניעעץ.

מאָנטאָג, ד. 18-טען ווערט נישט געשפּילט

אין אַלע פּיעסען נעמען אנטייל לויט א. ב. פ ר ו י ע ן: בעזמאַן, באַריסאָווא, מאַכאַראָווסקאַ, נערה, פאַדערמאַן, קאַמפּאַניעעץ. מ ע נ ע ר: אריעל, אייזענבערג, באַלבירסקי, האַמבורגער, מאַכאַראָווסקי, מאַטקאָוו, נייהויז, פּאַלאַנסקי, ישראל קאַמפּאַניעעץ, ראַבינאָוויטש, ראַקאָוו.

אדמיניסט.—מ. אַרנוואַלד. מוזיקאַלישע לייט.: ל. זעלמאַן.
בילעטען צו בעקומען אין קאַסע פון טעאַטער פילהאַרמאָניע.

אין פאָרבערייטונג „די פאַרשעהמטע כלה". הירש לעקערט"

ווען איהר נעהמט אַריבער די גאַס,
קוקט מיט אָפענע אויגען; איהר קענט בלייבען אַן'אייבינער קאַליקע, אָדער גאָר געפינען דעם טויט.
היט זיך, מען זאָל אייך נישט איבערפאָהרען.

וואָס האָט דער פערטרעטער פון פּוילישע יודען אין אַמעריקאַ גערעדט מיט די פּוילישע מיניסטאַרען?

אינטערעסאַנטער בעריכט פון דעלעגאַט פון דער פעדעראַציע פון פּוילישע יודען אין אַמעריקאַ ה' טיגעל.

אין אָקטאָבער-נומער פון „פערבאַנד" דעם אָרגאַן פון דער פעדעראַציע פון פּוילישע יודען אין אַמעריקאַ גיט איבער ה' טיגעל, דער דעלעגאַט פון דער פע-דעראַציע אין פּוילען איבער זיינע ווי-זיטען ביי די פּוילישע מיניסטאָרען. ה' טיגעל שרייבט:

די וויזיטען צו די מיניסטאָרען זענען פאַר מיר צוגעגרייט געוואָרען מיט דער פריינדליכקייט פון פּוילישען אויסערן-מיניסטעריום, צו וועמען איך האָב געהאַט עמפּעהלונגס-בריף פון דעם פּוילישען מיניסטער אין וואַשינגטאָן יאַן טשעכאַ-נאָווסקי און אויך בעזונדערס דורך די פריינדליכקייט פון אַמעריקאַנער מיניס-טער אין פּוילען מר. סטעטסאָן, צו וועמען איך האָב געהאַט עמפּעהלונגס-בריף וועגען דעם אייגענטליכען צוועק פון מיין רייזע פון אַנ'אַנגעזעהענעם חויכען רעגירונגס-מאַן אין וואַשינגטאָן.

מיין ערשטער וויזיט איז פאַר מיר פאַרגעברייט געוואָרען ביי דעם פּוילישען האַנדעלס-מיניסטער קוויאַטקאָווסקי. אַזוי ווי איך בין געקומען אַלס שליח פון אונזער פעדעראַציע צו די יודען אין פּוילען, האָב איך געמאַלדען דעם אויס-סערן-מיניסטעריום, אַז איך וואָלט גערן געוואָלט מאַכען ביין בעזוך אין מענליי-טונג פון אַ יודישען דעפּוטאַט אָדער סע-נאַטאָר. דער ענטפער איז געווען, אַז מיין בקשה איז בעוויליגט און איך בין דעריבער געגאַנגען צום האַנדעלס-מיניס-טער אין בעגלייטונג פון סענאַטאָר ד"ר יוסף דאווידסאָן.

נאָך דעם ווי איך האָב איהם בעגריסט אין נאָמען פון אונזער פעדעראַציע און געמאַכט איינינע בעמערקונגען וועגען דעם פּראָיעקט, פערגענדיג דערביי, אַז אויב אַזאַ אַקציע וואָלט זיך אָנגעהויבען, צי וואָלט די פּוילישע רעגירונג אַלס אַ-זעלכע אויך אַקציען געקויפען, האָט דער מיניסטער אָנגעהויבען זיין שמועס.

ער האָט קודם געמאַכט אַ בעמערקונג, אַז ער האָט פאַקטען, אַז די יודען פון פּוילען ווען זיי געפינען זיך אין אַנדערע לענדער זענען זיי טרייע פּאַטריאָטען פון פּוילען און פערגעסען קיינמאָל נישט דאָס לאַנד פון זייער עלטערען. ער האָט דערביי דערצעהלט פאָלגענדען פאַקט: אַ צאָהל יודען פון פּוילען, וועלכע גע-פינען זיך היינט אין שפּאַניען האָבען זיך געווענדעט צום דאָרטיגען פּוילישען קאָנסול, אַז מען זאָל זיי אַרויסגעבען פּוילישע פּאַספּאָרטען. זיי זענען מסתמא געקומען קיין שפּאַניען נאָך פאַר דער קריג, אָדער אין אַ שפּעטערע צייט, אָחן די נויטיגע פּוילישע פּאַפּירען. די שפּאַ-נישע רעגירונג האָט זיי געמאַכט שוועריגקייטען. ווייל זיי האָבען קיין פּאַפּירען נישט געקאָנט ווייזען און אַזוי ווי די אַלע, וועלכע האָבען פערלאָנגט די פּאַס-פּאָרטען, האָבען זיך אין פּוילען מיט קיין שום זאַך נישט פערזינדיגט, האָט דער האַנדעלס-מיניסטער זיי געהייסען אַרויס-געבען פּאַספּאָרטען. פון דאַן אָן, ווייזען די דאָרטיגע יודען אַרויס גרויס דאַנק-באַרקייט און איבערגעבענהייט פאַר דעם שטאַט. זיי פּרובען העלפען אין די האַנ-דעלס-בעציהונגען צווישען שפּאַניען און פּוילען און האָבען שוין פערדינסטען אויף דעם געביט.

איך האָב דאַן געפרעגט דעם מיניס-טער צי עס איז מעגליך צו בעקומען אַ שריפטליכען דאָקומענט, וואו עס זאָל זיין אויפגעשריבען זיין ענטפער, וואָס ער האָט מיר געגעבען און זיין ענטפער איז געווען, אַז איך זאָל זיך ווענדען צו דעם שעף פון זיין מיניסטעריום און ווען ער וועט פון מיר בעקומען אַ שריפטליכען מעמאָראַנדום וועט ער מיר אויך געבען אַ שריפטליכען מעמאָראַנדום.

דעם צווייטען וויזיט ביים פערטרעטער פון פּוילישען פּרעמיער-מיניסטער, ביים מין. מאַראַטשעווסקי, איז אויך דורכגע-פיהרט געוואָרען דורך דעם פּוילישען אויסערן-מיניסטעריום אָבער דערביי דאַרף דערצעהלט ווערען פאָלגענדער פאַקט: דעם צווייטען וויזיט האָב איך אויך גע-וואָלט מאַכען אין דער אָנוועזענהייט פון דעפּוטאַט האַרטגלאַס, אָבער אַזוי ווי איינינע וויכטיגע פערזאָנען האָבען מיר אויפמערקזאַם געמאַכט, אַז דאָס קאָן אויסגעטייטשט ווערען, אַז איך שטיץ אין פּוילען איין יודישע גרופּע, וועלכע האָט איהר בעשטימטע פּאָליטיק אין צוזאַמען-האַנג מיט דער פּוילישער רעגירונג, האָב איך בעשלאָסען צו געהן מיט דעם. ד"ר לצאַן רייך. אָבער אַזוי ווי די קאָנפערענץ מיט דעם פערטרעטער פון פּרעמיער-מיניסטער איז שוין געווען בע-שטעלט, און מיר איז אוממעגליך געווען צוליב דער קירצער צייט אַרויסצורופען טעלעגראַפיש ד"ר רייך, וועלכער איז דאַן געווען אין לעמבערג האָב איך דע-ריבער בעשלאָסען צו געהן גאַנץ אַליין.

מיניסטער מאַראַטשעווסקי האָט מיך אויפגענומען 9 אַ זייגער אין דער פריה. איך האָב איהם בעגריסט אין נאָמען פון דער פעדעראַציע פון די פּוילישע יודען אין אַמעריקאַ און איהם בעקאַנט מיט גרויס אויפמערקזאַמקייט. אָבער ווי ער-שיינט בין איך געווען, אַז ווי איך האָב נאָר געענדיגט האָט ער אָנגעהויבען רעדען וועגען אַ גאַנץ אַנדערע טעמאַ, ווי די וואָס איך האָב בעריהרט אין מיין געשפּרעך. ער האָט נעמליך אָנגעהויבען רעדען וועגען דעם, אַז די גרינבוים-גרופּע איז פיינדליך געשטימט צו דער פּוילישער רעגירונג. ער האָט וועגען זיי גערעדט גאַנץ שאַרף, ער האָט דערמאָנט דעם פאַקט, אַז זיי האָבען געשטימט געגען בודזשעט און אויסגעדרוקט זיין בעדויערן אויף דעם פאַקט. ער האָט אויך גערעדט וועגען דער יודישער קאָ-מוניסטישער יוגענד. אָבער וועגען די האָט ער געזאָגט, זיי זענען דאָך יונגע מענשען און אַז זיי וועלען עלטער ווערען, וועלען זיי מאַהרשיינליך איבערגעהן אין אַנדערע רייהען, אָבער די גרינבוים-גרופּע, בעשטעהט דאָך אויסשליסליך פון עלטערע און דערוואַקסענע מענשען און אין זיי זעהט ער אַנ'ערשיינונג, וועלכע איז נישט דערלאָזבאַר.

מיין ענטפער איז געווען, אַז איך האָב געהאַט די געלעגענהייט צו זיין נאָהענט צו דעפּוטאַט גרינבוים ווען ער איז גע-ווען אין אַמעריקאַ און ווייס בעשטימט, אַז ער האָט דאָרטען געגומען אַ פריינד-ליכע שטעלונג צו דער פּוילישער רע-גירונג. ער האָט בעגריסט דעם פּרעזי-דענט פון די פערייניגטע שטאַטען אַלס דעפּוטאַט פון פּוילישען סיים און גע-דאַנקט דער רעגירונג פאַר איהר הילף, אַז פּוילען זאָל עטאַבלירט ווערען אַלס זעלבשטענדיגע מלוכה און, בכלל האָט ער קיין איין וואָרט נישט גערעדט ווע-גען דער פּוילישער רעגירונג, אין קיין פּלאַץ און אָרט נישט, וואָס זאָל קאָנען אויסגעטייטשט ווערען, אַז ער איז געגען דער פּוילישער רעגירונג.

דער מיניסטער האָט נאָך מיינע ווער-טער געמאַכט אַ פריינדליכע מינע און ערקלערט, אַז ער ווייסט, אַז אַלס פּער-זאָן איז גרינבוים זעהר אַנ'עהרליכער מאַ', אָבער זיין עקסטרעמיזם געהט אַמאָל צו ווייט. איך האָב דאַן בעריהרט די פראַגע וועגען די הויכע שטייערן אין פּוילען, אַנחיזענדיג, אַז מעגליך דאָס האָט צעריסבאַרוסען די שטעלונג פון געוויסע יודישע דעפּוטאַטען. איך האָב דערמאָנט איינינע פאַקטען וועגען דעם ענין וואָס איך האָב שוין געהאַט געקליבען אין פּוילען און איהם געבעטען מיר צו געבען אַ קלאָרען ענטפער וואָס איך זאָל קאָנען איבערגעבען אין אויס-לאַנד צו די אַמעריקאַנער יודען.

זיין ענטפער איז געווען, אַז פּוילען איז נאָך אַ יונגע מלוכה, אַז די שטייערן וועלען מיט דער צייט גערעגעלט-מעסיגט ווערען און וועלען אַזוי אַרויס לייכטער ווערען. דערווייל ליידעט דאָס גאַנצע לאַנד יודען ווי נישט יודען. ער האָט מיר דאַן אין אַנ'אויספיהר-ליכער פאָרם דערצעהלט ווי אַזוי די שטייערן ווערען געזאַמעלט, העלפט פון מע-נאָפּאָלען און העלפט פון די סוחרים און אינדוסטריעלער, וואָס פאַלט במילא אויף דער שטאָט, וואָס האָט אַ גרויסע יודישע בעפעלקערונג. ער האָט ביים סוף פער-שפּראָכען, אַז די רעגירונג וועט דאָס אין אַכט נעמען.

גרויסע פערעהרונג פון לאָרד מעלטשעט אין דער פּאַריזער סאָרבאָנע

פאַר זיינע פערדינסטען צו רעגולירען די בעציהונגען צווישען אַרבייט און קאַפּיטאַל.

לאָרד מעלטשעט הילט זיך איין אין דאָקטאָר-באַנד ווי אין אַ טלית.

פּ אַ ר י ז. די שטרענגע, ערנסטע ווענד פונם גרויסען סאָרבאָנאַ-אַמפּיטעאַ-טער האָבען דעם פאַריגען שבת נאָכמי-טאָג בעקומען אַ בונטען פאַרביגען אויס-זעהן. אַלע לאָמפען האָבען געוואָרפען זייער שיין אויף דעם ריזיגען אינטער-נאַציאָנאַלען סטודענטען-המון, וואָס האָט אָנגעפילט די צעהן טאַלקאָנען גאַלער-יען און מיט נייגעריגקייט געוואַרט אויף די ערעפנונגס-פייערונגען פון דעם נייעם אַקאַדעמישען שול-יאָהר.

דער זייגער רוקט צו 3. איינציגוויז הויבען אָן אָנקומען די פּראָפעסאָרען פון די פערשידענע פאַקולטעטען, אַלע אין זייערע טראַדיציאָנעלע פאַרביגע פּראָפעסאָרען טאָגעס, וואָס די קולירען און שניט זענען נאָך גענומען פונם ווייטען מיטעל-אַלטער און וואָס איז נאָך ביז היינט פערבליבען די פּאַראַדען אוניפאָרם פון די אוניווערזיטעטען.

אונטער די קלאַנגען פון דער מאַר-סעליעזע קומט אַריין אין זאַל דער רעק-טאָר פּראָפעסאָר שאַרלעטי.

פאַר איהם געהען די אוניווערזיטעטס וועכטער און טראָגען הויך די זילבערנע עמבלעמען פון די פאַקולטעטען. נאָך איהם געהט דער גאַנצער פאַרביגער פּראָפעסאָרען-קאָרפּוס פון דער פּאַריזער סאָרבאָנע.

רעקטאָר שאַרלעטי דערנעהנטערט זיך צו דער קאַטעדרע. זיין הויכע, דאַרע, שלאַנקע פיגור, איינגעהילט אין דער טונקעלער טאָגע שניידט זיך בולט אַרויס פון דער פאַרביגער פּראָפעסאָרען פּראָ-צעסיע, וואָס שפּאַנט נאָך איהם. דאָס שעהנע מאָגער, פערעלטערט געזיכט קוקט מיט פיינער טיפער חערטראַכטקייט פאַר זיך. זיין קוק איז דין, דורכדרינגענד, קאָנצענטרירט און קלאָר. דאָס גאַנצע פּנים פערשפּיצט צום בערדעל. אַ נאָבי-לע מעלאַנכאָליע הענגט איבער די ברעמען. אַ מידער טרויער און שאַרפע סער-שפּיצטע דורכדרינגליכקייט. מען טראַכט אַ ווייל וועגען שפּינאָזאַס סילועט.

ביי זיין לינקער האַנד פערנעמט אַנ'אָרט לאָרד מעלטשעט — אַתוזער סער אַלפרעד מאָנד — דער בעקאַנטער ענ-גליש-יודישער מלוכה-מאַן און ריזיגער אינדוסטריעלער. איצט קומט ער פון לאָנדאָן און וואַרט אויף דעם עהרען-דיפּלאָם פון דאָקטאָראַט „האָנאָריס קאַוזאַ", מיט וועלכען די סאָרבאָנע האָט בעוויליגט איהם צו בעשענקען. סער אַלפרעד מאָנד האָט אפילו קיין צייט נישט געהאַט געוואָג אָבצורוהען זיך פון זיין גרויסער רייזע קיין אַמעריקאַ, וואו ער איז געפאָהרען אין ציוניסטישע שלי-חות און פאַרנומען זיך מיט פערזאָרגען די „יודישע אגענץ".

ער איז אָנגעטון אין אַ שוואַרצען פראַק. זיין אויסזעהן האָט פיל יודישעס אין זיך. אַ הויכער, רונדער שטערן, וואָס פערגלאַנצט ביז ווייט אין אַ נאַקעטען קאָפּ, אַרומגענומען מיט פערזילבער-טע האָר. ענערגישער, קאָנצענטרירטער בליק בעהאַלטען אונטער טיף אָנגעטו-נע דיגע ביגאָקלען. מיט ענערגיש סער-שלאָסענע ליפּען, מיט טיפע גריבלעך ביי די ווינקלען, דרעהט ער אונרוהיג דעם קאָפּ, וואָס זיצט קרעמפּ אויף אַ קורצען האַלז און אַ שטייפען ווייסען קראַגען. ער שמייכעלט אָפט. אַפּלאָדירט אַלעמען. אַביסעל צו העפליך אפשר און דערביי מיט יודישליכער וואָהלגעבעלענ-קייט. בכלל וועקט ער רעספּעקט און צוטרוי. אינם אַלגעמיינעם איינדרוק דערמאָנט דער לאָרד שטאַרק דעם טיפּ פון אינטערנאַציאָנאַלען רייכען יודישען געשעפטס-מאַן.

ביים זעלבען טיש מיט סער אַלפרעד מאָנד זיצען די פיר אַנדערע קאַנדידאַ-טען אויף די בכבודע אויסצייכנונגען. דאָס זענען דער ענגלישער פיזיאָלאָ-זשיסט סער שאַרל שערינגטאָן, דער אַמעריקאַנער פּראָפעסאָר פון מעדיצין טשיצער, דער בעלגישער וויצע-פּרעזידענט פון פעבאַט מאַראַן דעקאַמי און דער שפּאַנישער פּראָפעסאָר ראַפאַעל אַלטאַמירא פון מאַדריד.

רעקטאָר שאַרלעטי עפענט די פייער-ליכקייטען. ער גיט דאָס וואָרט די רעק-טאָרען וועלכע זאָגען פאַרוואָס בעקומט יעדער קאַנדידאַט דעם דיפּלאָם „האָנאָ-ריס קאַוזאַ", די רייהע קומט אויף לאָרד מעלטשעט.

„זיין אַלטער נאָמען, סער אַלפרעד מאָנד איז גוט בעקאַנט אין דער וועלט פון אינדוסטריע און וויסענשאַפט. אַל-פרעד מאָנד האָט דעם גרויסען פערדינסט צו פערבינדען די וויסענשאַפט מיט דער אינדוסטריע. ער האָט געפונען דעם וועג צום געלעהרטען וואָס זיצט איינגעשלאָסען אין זיין קאַבינעט און אַרבייט איבער זיינע פאָרשונגען. לאָרד מעלטשעט האָט די פאָרשונגען אָנגענ-קניפּט מיט דער פּראַקטישער אויסנוצונג פונקט ווי עס איז וויכטיג די פאָרשונג אַזוי איז וויכטיג דאָס אויסנוצען די ענט-דעקונגען און דאָס איז לאָרד מעלטשעטס גרויסער פערדינסט (אַפּלאָדיסמענטען).

האָן רעדט דער דעקאַן איבער לאָרד מעלטשעטס גרויסע פערדינסטען אין דער כעמישער אינדוסטריע. וועגען אַ גאַנצע רייהע ענטדעקונגען איגם געביט פון אויסאַרבייטונגען די אַזוי גערופענע קאַר-באָנישע מעטאַלען, ביים אַמאָניאַק און סאָדע, וואָס זענען שטאַרק צוניץ געקו-מען די פעראייניגטע מלוכות בעת דעם קריג ביים פאַבריצירען די ניטראַטען, וועלכע זענען זעהר נויטיג צו אויפרעס-שטאָפען.

דער דעקאַן גיט איבער לאָרד מעל-טשעטס פּאָליטישע קאַריערע, זיינע אויסטוען אַלס ענגלישער מיניסטער און שטעלט זיך ספּעציעל אָב אויף סער אַלפרעד מאָנדס פערדינסטען ביים רע-גולירען די בעציהונגען צווישען אַר-בייטס-געבער און אַרבייטער און זיין אָנערקענען די רעכט פון אַרבייטער.

דער דעקאַן דערמאָהנט נאָך לאָרד מעלטשעטס בוך וועגען דער עקאָנאָמי-שער פּאָליטיק פון דער וועלט און פערע-ענדיגט מיט אַ שטאַרקען לויב פאַר לאָרד מעלטשעטס גרויסע פערדינסטען אינם פּראָגרעס פון דער וויסענשאַפט און פון דער מענשהייט בכלל.

אַ שטורם אַפּלאָדיסמענטען בעגלייט דעם דעקאַנס רעדע. לאָרד מעלטשעט איז גערירט. ער דאַנקט דעם עמיגענ-טען רעדנער. דער רעקטאָר שאַרלעטי שטעהט אויף פון זיין אָרט. ער דריקט לאָרד מעלטשעטען די האַנד און טוט איהם אָן אויף דעם לינקען אַקסעל דעם דאָקטאָר-באַנד. אַלע אַפּלאָדירען. דאַן גיט דער רעקטאָר איהם איבער דעם אויפגעפּראַלטען דאָקטאָר-ד פּלאָם. מען אַפּלאָדירט ווידער.

דאָ קומט פאַר אַ קליינער, גאַנץ קאָ-מישער אינצידענט דער אַטלאַסענער דאָקטאָרען-באַנד איז אַראָפּגעפאַלען פונ'ם לאָרדס-אַקסעל, דער לאָרד פּעריכט עס דער באַנד פאַלט ווידער אַראָפּ און אַזוי עטליכע מאָל. דער לאָרד הויבט אָן צו שמייכלען און טוט ענדליך אָן דעם באַנד אַרום דעם האַלז — ווי אַ קליין שמאָל טלית'ל — נאָר דאָ קומט איהם דער דעקאַן צו הילף און טוט איהם אָן לויט דעם אָנגענומענעם צערעמאָניאַל. אַלע אַרום שמייכלען.

דער אָרקעסטער הויבט אָן, ווי נאָך יעדען דיפּלאָם, צו שפּילען דאָס מאָל אַנ'אָריענטאַלישע מעלאָדיע. איז דערביי עפּעס דאָ אַ ספּעציעלע כונה? אויב יאָ, איז עס נאַטירליך די העפליכסטע.

די צערעמאָניעס דויערען ווייטער. דער לעצטער רעדט דער רעקטאָר שאַרלעטי אַליין. ער רעדט וועגען דעם גרויסען רוהם פון דער פּאַריזער סאָרבאָנע און וועגען דעם גליק צו בעעהרען די גרוי-סע מענער, וואָס האָבען פערדינט זיך נאָך דער וויסענשאַפט.

(פּאַריזער הינט)

לאדזשער כראניק.

נאכט-דיזשורנע אין די אפטייקען.

היינט דיזשורירען פאלגענדע אפטייקען: פאוולאווסקי, פעטריקאווער 309; האמבורג, גליבא 50; גליבאווסקי, נאַרוטאוויטש 4; שוטקעוויטש, קאפערניק 26; לארעמזא, פאמארסקא 10 און פאַמאש, פלאץ קאשטשעלני 10.

אנפאל אויף א יוד.

(§) נעכטען אין אווענד איז א אונבעקאנטער כוליגאן בעפאלען דעם 44-יעהריגען שלמה קאראבינער פון ציגעלגאס 60 און איהם דערלאנגט א זעץ מיט א טעמען כלי זין, פון וואס ער האט בעקומ'ן א וואונד אין קאפ. פאליציי פיהרט אנ'אויספארשונג.

„לונא".

אין קינא-טעאטער „לונא" ווערט איצט געגעבען אנ'אויסערגעוועהנליך בילד „דאס געוויטער" (דער רויטער שטורם). דאס איז אנ'אויסערגעוועהנליך דראמע, וואס האלט דעם צושויער די גאנצע צייט אין גרויסער שפאנונג. אין דעם בילד שטעלט דער רעזשיסער פאר דעם קריגס-אויסברוך, און וואס פאר'ן אומשטענדען עס האבען בעגלייטעט צום אויסברוך פון דער רעוואלוציע, וועלכע האט זיך איבער גאנץ רוסלאנד פערצויגען ווי א געוויטער.

די הויפט-העלדין קאמילא האָרן האט אין דעם בילד זיך ערווארבען אנ'ערשטקלאסיגען נאמען. מיט יעדער איהר בעוועגונג און פנים אדער מיט די אויגען, ווייזט זי אויס איהר גאנצע שפיל-קלאסיאוטור.

איוואר זשאן בארימארע ברילירט מיר נישט א סך צו שרייבען, ווייל ער איז יעדען גוט בעקאנט. ער שפילט אויך אין דעם בילד זיין ראלע מייסטערהאפט. ער איז פאקטיש דער גרעסטער טראגיקער.

צו דעם בילד איז ספעציעל צוגעפאסט מוזיק, מיט וועלכער עס דיריגירט פראפ. ט. רידער.

די סומעס פערמעגענס-שטייער, וואס מוזען בעצאהלט ווערען ביז'ן 10. דעצעמבער ד. י.

איצט ווערט איינגעמאהנט 8 און 6 פראמיל פערמעגענס-שטייער פאר 1927 און 1928. וויכטיגע אויפקלערונג וועגען דעם.

(ג) אלע שטייער-צאהלער בעקומען איצט נייע „נאקאזען" אויף צו בעצאהלען פערמעגענס-שטייער, צאהלבאר דעם 10-טען דעצעמבער ד. י. פיל סוחרים אריענטירען זיך נישט, צי זיי דארפען איצט בעצאהלען די געפאדערטע סכומים שטייער, צי נישט. דעריבער האלטען מיר פאר וויכטיג צוגעבען וועגען דער זאך פאלגענדע אויפקלערונגע:

ווי בעקאנט, פלאנט דאס פינאנץ-מיניסטעריום איינציפיהרען א שטענדיגען פערמעגענס-שטייער וואס וועט איינגעמאהנט ווערען יעדעס יאהר. נאר אזוי ווי דער דאזיגער פראיעקט איז דורך די פארלאמענטארישע קערפערשאפטען נאך נישט אקצעפטירט, איז פעראָרדענט געווארען פארלויפיג היינטיגעס יאהר איינצוציהען א געוויסע סומע אויף'ן חשבון פון דעם פערמעגענס-שטייער אין דער הויך פון 6 פראמיל (ד. ה. 6 זל. שטייער פון יעדע 1000 זל. פון ווערט פון אפגעשאצטען פערמעגען) פון דער ווערט פון פערמעגען פונ'ם שטייער-צאהלער, לויט דער דעפיניטיווער אפשאצונג פון יאהר 1924.

לשם אריענטאציע גיבען מיר דא איבער דעם פאדוס, וואס ווערט אנגעווענדעט ביים בערעכנען פון ווען די 6 פראמיל פערמעגענס-שטייער דארפען איינגעצאהלט ווערען ביז אנהויב דעצעמבער 1928:

בעזיצער פון געשעפטען פון 3. און 4. האנדעלס-קאטעגאריע און פון 6. 7. און 8. אינדוסטריע-קאטעגאריעס און אונבעוועגליכע גיטער, דארפען א חוץ די גרונד-סימעס פון דעם אין זיין צייט בעשטימטען פערמעגענס-שטייער, בעצאהלען פארן 1927-טען יאהר 8 פראמיל פון אפגעשאצטען פערמעגען אין 1924 און 6 פראמיל פאר 1928. די וועלכע האבען דעם בשעתו אויסגעמאסטענעם פערמעגענס-שטייער שוין בעצאהלט, דארפען איצט בעצאהלען בלויז 8 פלוס 6 פראמיל פארן פאריגען און לויפענדען יאהר. דערביי דארף אונטערגעשטראכען ווערען, אז די 120 פראצ. אויסערגעוועהנליכען צוגאב צום פערמעגענס-שטייער, וואס זענען אין זיין צייט ציישווייליג אנולירט געווארען, דארפען איצט נישט בעצאהלט ווערען.

פערהאן אבער זעהר פיל שטייער-צאהלער, וואס האבען שוין בעצאהלט מעהר ווי דעם גרונד-פערמעגענס-שטייער. די דאזיגע סוחרים אדער פאבריקאנטען שוין די פולע 8 פלוס 6 פראמיל נישט בעצאהלען, זיי מוזען נאר צוצאהלען דעם פעהלענדען סכום.

אייגענטימער פון האנדעלס-אונטערנעמונגען 1. און 2. קאטעגאריע און ערשטע 5 אינדוסטריע-קאטעגאריעס, וועלכע האבען אין 1927, טראץ דעם דעמאלס בעשטימטען פערמעגענס-שטייער געהאט צובעצאהלען אויך 37 פראצענט צושלאג צום פערמעגענס-שטייער און זענען געווען פערפליכטעט פון דעם דאזיגען אלגעמיינעם פערמעגענס-שטייער צובעצאהלען נאר א העלפט — אט די דאזיגע שטייער-צאהלער דארפען איצט בעצאהלען פאר 1927 די 8 פראמיל און פאר 1928 — 6 פראמיל, ד. ה. אז די שטייער-צאהלער פון די לעצטענס דערמאנטע קאטעגאריעס, וועלכע האבען בעצאהלט מעהר ווי א העלפט פון דעם בשעתו בעשטימטען געוועהנליכען און אויסערגעוועהנליכען פערמעגענס-שטייער, קענען איצט די 14 פראמיל (פאר 1927 און 1928) דעקען מיט דעם איבערגעצאהלטען סכום. זיי דארפען עווענטועל בלויז צוצאהלען די פעהלענדע סומע דערצו.

אלע, וועלכע דארפען בעצאהלען פערמעגענס-שטייער און וועלען די ענטשפרעכענדע סומע נישט איינצאהלען ביז'ן 10. דעצעמבער ד. י., וועלען נאך דעם טערמין נישט געניסען פון 14 פראצ. הנחה פאר אפשלעפען ווי דאס איז פארגעזעהן אין אוסטאוו פון אומזאץ-שטייער. אויפ'ן פערמעגענס-שטייער איז די דאזיגע הנחה-פארשריפט נישט חל. א שאד דעריבער אפצווארטען מיט'ן איינצאהלען דעם פערמעגענס-שטייער, כדי נאכדעם צו דארפען בעצאהלען שטראף-פראצענטער.

רעגיסטראציע פון יאהרגאנג 1908

היינט, דארפען זיך שטעלען צו דער רעגיסטראציע אין פאליציי-איש-מיליטערישען ביורא אויף פיעטריקאווער 212 די יונגעלייט פון יאהרגאנג 1908, וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 11-טען קאמיסאריאט מיט די פאמיליען-נעמען, אויף A, B, C, D, E, F, G, H, Ch, I, J.

מארגען — דארפען זיך שטעלען די יונגעלייט פון יאהרגאנג 1908. וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 11. קאמיסאריאט מיט די פאמיליען-נעמען

K, L, Ł, M, N, O, P.

א קאנפערענץ פון די בעקער-מייסטער אין דער לאדזשער וואיעוואדזטווא

(—) ערגעשטערן אווענד איז אין לאקאל פון יודישען בעקער-מייסטער-פעראיין (וואלטשאנסקא 57) פארגעקומען א זיצונג, אויף וועלכער ס'איז בעשפראכען געווארען דער איצטיגער מצב פון די לאדזשער יודישע בעקער-מייסטער.

פרעזעס ראטענבערג שילדערט די לאגע פון די יודישע בעקער-מייסטער און גיט איבער די אונטערהאנדלונגען און די געשפרעכען, וואס זיי האבען געהאט אין דער וואיעוואדזטווא. ער גיט אפ אנ'אויספיהרליכען בעריכט וועגען וואס אדוו. ווייצמאן האט קאנפערירט מיט ד"ר גראבאווסקי'ן. נאכדעם, ווי דער פערוואלטונגס-מיטגליד איטשע מאיר פאקולא דערגענצט דעם בעריכט, רעדען נאך עטליכע מיטגלידער און דער צערלען די פערשידענע שוועריגקייטען, וואס זיי האבען אויסצושטעהן.

צום סוף פון דער זיצונג ווערט אנגענומען א בעשלוס צוזאמענצורופען א קאנפערענץ פון אלע בעקער-מייסטער פון דער לאדזשער וואיעוואדזטווא, וואס זאל בקרוב פארקומען אין צוזאמענהאנג מיט דער ניי-געשאפענער לאגע פון די יודישע בעקער-מייסטער.

קאנדוקטארען פון זגערזשער טראמוואי בעפאלען און שלאגען יודישע פאסאזשירען מכות רצח

וואס זאגט דערצו די דירעקציע פון די צופאהר-טראמוואיען?

(..) אויף'ן זגערזשער טראמוויי האט נעכטען פאסירט א פאל, וואס דערמאנט אין די האלערטשיקעס, וועלכע האבען בשעתו „צפעררירט" אויף די באהנען.

צווישען דער פרוי מינדעל טענענבוים פון זגערזש (פילסודסקיעגא 6) מיט דעם קאנדוקטאר נומ. 167 זיגמונד אנטשאק האט אויסגעבראכען א קאנפליקט צוליב — א האלבען זלאטי. די פרוי ט. האט גע'טענה'ט, אז זי האט געגעבען א זלאטי און דער קאנדוקטאר האט געזאגט, אז זי האט נאר געגעבען א האלבען זלאטי. דערויף האט דער קאנדוקטאר א געשריי געטון צו דער פרוי „זלאדזשעיקא".

צווישען די יודישע פאסאזשירען האט דער „דעליקאטער" אויסדרוק פון קאנדוקטאר ארויסגערופען פראטעסטען. און איינער פון זיי א געוויסער מאכעל קויפערמאן פון זגערזש (אלטער מארק 9) האט אויפמערקזאם געמאכט דעם קאנדוקטאר מיט וועלכע רעכט ער בעליידיגט אנ'אנשטענדיגע פרוי?

אלס ענטפער אויף דער פראגע, האט דער קאנדוקטאר בעפוילען דעם ה' ק. ארונטערצוגעהען פון טראמוואי און ער וועט איהם לאזען ארעסטירען אלס וואנאטורניק. ה' ק. האט געענטפערט, אז ער האט געקויפט א בילעט ביז זגערזש און פריהער ווי אין זגערזש וועט ער נישט אראפגעהען.

אין דעם זעלבען וואגאן איז געפאהרען א טראמוואי-מאשיניסט, וועלכער איז גראד געפאהרען אהיים קיין זגערזש. דער דאזיגער מאשיניסט האט זיך אנגענומען די קשיודע פון זיין חבר דעם קאנדוקטאר און געגעבען א שרעגען „ראזקאז": — אראפ פון וואגאן! דער מאשיניסט מיט דעם ה' ק. היבען זיך גענומען האמפערען, אבער די יודען, וואס זענען געפאהרען אויפ'ן טראמוואי האבען נישט דערלאזט בעזייטיגען דעם יוד.

די קריגעריי האט געדויערט פון דער סטאציע יאגעלאנסקא ביז דער רעמיזע. צוקומענדיג צו דער רעמיזע איז דער קאנדוקטאר מיט דעם מאשיניסט אריין אין דער רעמיזע, פון וואו זיי האבען בעקומען א גרויסע „פערשטארקונג", א גאנצע מחנה טראמוואי-ארבייטער זענען ארויס פון דער רעמיזע, ביז געוואלד דעם יוד אראפגעשלעפט פון טראמוואי אויפ'ן שאסע, איהם געקאפעט און געטרעטען מיט די פיס און מערדערליך צעשלאגען. האבען איהם אונטערגעהאקט אנ'אויג און געמאכט בלויע צייכענס אויפ'ן גאנצען קערפער. וועלענדיג דעם ה' פ. ארויסראטעווען פון די מערדערליכע הענד זענען אויך געשלאגען געווארען און בעקומען צעריסען די פאלטענס ביי מ. שה שייניאק פון זגערזש (בלאטנא /) און א געוויסער ראכעלסאן פון זגערזש (נארוטאוויטש גאס) האט פון דעם זעלבען מאשיניסט (קאטערזאווסקי פון זגערזש) בעקומען א קאפ און א שטארקען קלאפ אין קאפ.

א שטארק צעניוקסטער פון די קלעפ האט זיך קוים ה' ק. געפרובט אויסהייבען און געוואלט צוריק אריין אין טראמוואי, דא האט דער טראמוואי פלוצלונג גענומען ריהרען פון ארט. און א דאנק א יודישען פאסאזשיר, וועלכער האט איהם מיט כח אריינגעשלעפט אין וואגאן אריין, האט זיך ה' ק. אנ'אפגעשוואכטער און א צעשלאגענער דערשלעפט קיין זגערזש וואו איהם האט דער זגערזשער דאקטאר העסנער געמאכט אנ'אבדוקציע.

די סצענע האבען אויך צוגעזעהן: אברהם מאנדעל (זגערזש, פילסודסקיעגא 2), שמואל מאיר ראזענצווייג (פילסודסקיעגא 15), דער דענטיסט ערענסט און דער זגערזשער בירגערמייסטער מיט זיין פרוי, וועלכער האט אלס שטאטטאטע קיין פיפס נישט געטון.

די געליטענע קלאגען אן די אנפאלער אין גערינכט.

ס'איז כדאי צו וויסען, צי דער דירעקציע פון די צופאהר-טראמוואיען איז דער דאזיגער סקאנדאליעזער פאל בעוואוסט און וואסערע מיטלען נעמט די דירעקציע אן צו זיכערען די יודישע פאסאזשירען פון כוליגאנישע אנפאלען פון די טראמוואי-ארבייטער!!

—o—

קאנטראל-פערזאמלונגען

היינט, דארפען זיך שטעלען צו די קאנטראל-פערזאמלונגען צו דער קאנטראל-קאמיסיע אויף לעשנא 9. די מאנסלייט פון יאהרגאנג 1903. וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 7-טען קאמיסאריאט מיט די פאמיליע-נעמען וואס הויבען זיך אן אויף די ליטערעס:

A, B, C, D, F.

צו דער קאנטראל-קאמיסיע אויף נייעציעגעל-גאס 51. דארפען זיך שטעלען די מאנסלייט פון יאהרגאנג 1897, וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 1, 4 און 6-טען קאמיסאריאט, וואס זייערע פאמיליען-נעמען הויבען זיך אן מיט:

A ביז Z איינשליסליך

צו דער קאנטראל-קאמיסיע אויף נייע טארגאווא 18, דארפען זיך שטעלען די מאנסלייט פון יאהרגאנג 1893, וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון די קאמיסאריאטען 2 3, 5, 8, 9 און 11, וואס זייערע פאמיליען-נעמען הויבען זיך אן מיט:

A ביז Z איינשליסליך.

צו דער קאנטראל-קאמיסיע אויף קאנסטאנטינער 62. דארפען זיך שטעלען די מאנסלייט פון יאהרגאנג 1888, וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 2, 3, 5, 8, 9 און 11, פאליציי-קאמיסאריאטען, וואס זייערע פאמיליען-נעמען הויבען זיך אן מיט

Ka—Kz.

דער מבין און די מבינ'טע, אז זיי געבען א קוק אן, דערקענען זיי פון ווייטען, אז דאס הערליכע קעפעל איז געוואשען מיט

Pixavon

לעזט און אבאנירט — דאס — „לאדזשער טאגעבלאט"

וועט די הייראט-אינסטיטוציע אין דער צוקונפט אינגאנצען אפגעשאפט ווערען?

ווי א געלערנטע פרוי זעהט די צוקונפט פון הייראט — פון ראזע בערלין.

די מאדערנע פרוי איז היינט אין א סך פרטים שוין פריי און אומאפהענגיג. זי קען זיך האבען איהרע אייגענע מיינונגען אין פאליטיק. זי קען עקאנאמיש היינט זיין פריי און אומאפהענגיג פונ'ם מאן, און זיך פיהרען און לעבען אזוי ווי איהר געפעלט. זי קען היינט אליין אפילו אויפקלייבען און בעשטימען די פארם פון איהר צוזאמענלעבען מיט א מאן. אויב זי זאל דוקא וועלען לעבען מיט דעם מאן, וואס זי האט ליב, פריי, אומגעבונדען פון געזעצליכער הייראט און אהן די קאנווענציאנעלע פליכטען פון דער טראדיציאנעלער הויז-פרוי — קען זי, די מאדערנע פרוי, אויך דאס אויספיהרען, אויב זי וויל.

אבער... דא קומט דער אייביגער „אבער", אויף וועלכען ס'איז נישט תמיד גרינג צו געפינען אנ'ענטפער, און וועלכען ס'איז אפט זעהר שווער בייצוקומען. קורץ — די פראגע איז: עבער איז טאקע דער מאדערנער פרוי'ס פרייהייט אויך אויפ'ן געביט פון ליבע פאר איהר אזוי געוואונשען, ווי דאס קען זיך אויסווכטען?

קלארער גערעדט — קען די פרוי, אפילו די מאדערנע פרוי, זיין באמת גליקליך אין א פרייער ארט פון צוזאמענלעבען מיט דעם מאן, וואס זי האט ליב? און וועט טאקע די געזעצליכע הייראט, ווי אנ'אינסטיטוציע, מוזען סוף כל סוף אפדאנקען? קען און וועט די גאנצע ציוויליזירטע וועלט אמאל דערגעהן צו יענער הויכער שטופע פון פולשטענדיגער אינדיווידועלער פרייהייט, אז דער חתונה-בונד צווישען מאן און ווייב זאל ווערען אינגאנצען אנ'איבריגע זאך, און זאל פערווארפען ווערען, אזוי ווי עס זענען פערווארפען געווארען א סך אנדערע אפגעלעבטע פארמען פון פריוואטווירטשאפטליכען און סאציאלען לעבען פון פארצייטיגע דורות?

אט די פראגעס שטעלט א מאדערנע, הויך-ציוויליזירטע פרוי אין אנ'ערנסטען אייראפעאישען זשורנאל — און זי בעמיהט זיך צו געפינען אנ'ענטפער. די דאזיגע פרוי, וועלכע בעהאלט איהר אמת'ן נאמען, זאגט, אז אינ'ם ענטפער אויף דער סאמע לעצטער פראגע ליגען די ענטפערס אויך צו די פריהערדיגע פראגעס.

זי ווייזט אן, אז קודם כל איז דער מענש בכלל א בעשעפעניש, וואס קען פערדייען נאר א געוויסע מאס פרייהייט, און נישט מעהר; און כאפט דער מענש אמאל אריבער די מאס פרייהייט, וואס ער קען פערדייען, מוז דאס פיהרען צו א רעאקציע. פונקט ווי עס פאסירט מיט דעם מענשענ'ס פיזישען ארגאניזם, ווען ער נעמט אריין אין זיך מעהר שפייז ווי זיין מאגען קען פערדייען... און פונקט ווי אין אט דעם לעצטען פאל, פאסירט עס אויך מיט אנ'„איבער-דאזע" פון פרייהייט, אז ווען דער מענש האלט שוין אין „צוריקגעבען" די איבעריגע דאזע, גיט ער צוריק נישט נאר דאס איבעריגע, נאר אויך דאס סאמע נויטיגסטע...

דעריבער זעהען מיר אפט אין דער וועלט-געשיכטע, אז פרייהייטען, וואס זענען אויסגעקעמפט געווארען דורך בלוטיגע רעוואלוציעס, ווערען דערנאך אליין אזוי בעצווינגענד און בעדריקענד, אז מען מוז אנהויבען קעמפען געגען די דאזיגע אמאליגע פרייהייטען, און מאכען רעוואלוציעס געגען זיי אליין.

דאס ווייזט אונז קלאר, אז ז'ער עצם כאראקטער פונ'ם מענשען, וואס איז דער הויפט יסוד פונ'ם געזעלשאפטליכען לעבען, בלייבט תמיד דער זעלביגער — וואסערע נייע אויסערליכע פארמען דאס געזעלשאפטליכע לעבען זאל נישט אננעמען. און — זאגט ווייטער יענע שרייבערין — נעמען מיר דעם פונקט פון צוזאמענלעבען צווישען מאן און פרוי, מוז, קודם כל, אנערקענט ווערען דער פאקט, אז אט דער פונקט איז דער סאמע וויכטיגסטער פון אונזער גאנצער עקזיסטענץ, און, ווי אזעלכער, פאדערט ער די פולסטע פערזיכערונג און בעשיצונג געגען יעדען מין איינפלוס. וואס קען איהם בעשעדיגען אדער אינגאנצען צעשטערען. דאס פאדערט דער אינטערעס פון יעדען צד — פון דעם מאן אזוי גוט ווי פון דער פרוי. אבער דער אינטערעס פון דער פרוי איז אין אט דעם פרט נאך פיל קאמפליצירטער איידער דער מאנ'ס אינטערעס.

ראשית, איז ביי דער פרוי דער אינסטינקט פון מוטער פיל-פיל שארפער ווי ביים מאן זיין פאטער-אינסטינקט. סוף כל סוף איז עס דאך די פרוי, וואס טראגט דאס קינד ניין חדשים הינטער איהר הארצען; עס איז די מוטער, וואס פערגיסט אזוי פיל בלוט און לעבט דורך אזעלכע וועהטאגען ביים ברענגען דאס קינד אויף דער וועלט. עס איז אויך די מוטער, וואס גיט אוועק מעהר צייט, מעהר מיה און מעהר ענערגיע אויף אויפצוברענגען דאס קינד. איז דעריבער גאנץ נאטירליך, אז זי זאל זיין מעהר פעראינטערעסירט אין בעשיצען און בעפעסטיגען איהר פאזיציע אינ'ם שותפות'דיגען צוזאמענלעבען מיט'ן מאן.

אבער דאס אליין איז נאך נישט גענוג. די פרוי האט נאך אנ'אינטערעס צו בעווארענען איהר לאגע אזוי, אז זי זאל זיך פיהלען וואס זיכערער אין איהר שותפות מיט דעם מאן; דאס איז — איהר אינטערעס אלס ווייב.

עס איז דאך קלאר און זיכער, אז דער ערשטער און הויפט-עלעמענט, וואס דערוועקט דעם מאנ'ס אינטערעס צו דער פרוי, איז — דער פרוי'ס ווייבליקייט, איהר געשלעכטליכער אנציה. בעצמת אט דאס אוועק ביי דער פרוי — אפילו ביי דער געבילדעטער און העכסט-ציוויליזירטער פרוי — און עס שטארבט אין איהר אפ דער גרעסטער און וויכטיגסטער טייל פון איהר אינטערעס אין לעבען. דאס איז אנ'אמת, וועלכען קיינער קען נישט אפלייקענען.

אבער אט דער „פערמעגען" דער פרוי'ס — איהר ווייבליקייט, איהר געשלעכטליכער אנציה — האט א טבע, אז ער געדויערט נישט זעהר לאנג. איז אזוי לאנג ווי די פרוי איז יונג און אנציהענד, נויטיגט זי זיך אפשר נישט אזוי שטארק אין בעווארענישען געגען פערלירען דעם מאנ'ס אינטערעס צו איהר. ווערט צו איהר אפגעקיהלט איין מאן — וועט זי גרינג געפינען א צווייטען און אפילו א דריטען און א פערטען. אט אזא מין פרוי — אויב זי איז נישט בעלאדען מ'ט זארג פאר קינדער און איז נאך דערצו א מאדערנע פרוי, מיט א היינט-וועלטיגען בליק אויפ'ן לעבען — וועט זי אפשר ווייניג-וואס זיך קימערען וועגען בעווארענען זיך מיט איהר מאן, וועגען בעפעסטיגען זיין צובונד צו איהר דורך געזעצליכער הייראט. אבער, וואס וועט טון די זעלביגע פרוי, ווען זי הויבט אן צו פערלירען איהר געשלעכטליכען אנציה?

אין א פרייען צוזאמענלעבען קען זי דאך נישט ערווארטען, אז דער מאן, מיט וועלכען זי לעבט, זאל בלייבען וויטער וואוינען מיט איהר אפילו נאכדעם, ווי זי האט איהם שוין אויפגעהערט צו אינטערעסירען, און אנ'אנדערע האט שוין פערנומען איהר ארט „אין זיין הארצען". זי קען צום מאן אפילו קיין טענה נישט האבען, הלמאי ער פערקוקט די אנדערע מעלות אין ווערטען איהרע. זיבט מאל איז דער מאן אין אזא פאל נארנישט פעראינטערעסירט נאכציפארשען אין זיפצושאצען די אנדערע מעלות אי דער פרוי נאכדעם ווי זי האט איהם אויפגעהערט צו אינטערעסירען אלס ווייב.

אין געזעצליך-פערהייראטען לעבען, אבער, נעמט אן די בעציהונג פון דעם מאן צו זיין פרוי א ברייטערען כאראקטער פון אנהויב אן. ממילא האט זי פאר איהם מעהר ווערט און בעדייט ווי נאר אלס ווייב. און מיט דער צייט, ווען זי ווערט עלטער און פערלירט אפילו איהר אמאליגען רייץ און געשלעכטליכען אנציה, בלייבט אבער צווישען זיי א חיבה ביסעל אנדערע געמיינשאפטליכע אינטערעסען, וואס האלטען זיי צוזאמען. נישט זעלטען זענען אט די אנדערע געמיינשאפטליכע אינטערעסען צווישען מאן און ווייב אין די עלטערע יאהרען אזוי שטארק, אז עס צעמענטעוועט צונויף זייער לעבען נאך ענגער און פעסטער. ווי ס'איז געווען אין אנהויב, אין די ערשטע יאהרען פון זייער ליבע.

אט פארוואס די הייראט אלס אינסטיטוציע לעבט אזוי לאנג, האט איבערגעלעבט אזוי פיל רעוואלוציעס און פערזוכען אויפצווארצלען, און וועט אויך אויף ווייטער בלייבען לעבען ווי ביז איצט.

די היינטיגע מאדערנע פרוי, אזוי ווי די מאדערנע פרויען פון אלע צייטען פיהלט אינסטינקטיוו, אז אין פרט פון צוזאמענלעבען מיט א מאן מוז די פערזענליכע פרייהייט בלייבען בעגרענעצט. ס'איז געזינטער אזוי און בעסער פאר בעידען, אי פאר'ן מאן און אי פאר דער פרוי. אבער פאר איהר מעהר.

ערווארט דעם מערדער טויט-שטראף?

וואס זאגט וועגען דעם וויצע-פראקוראר מארקאוויטש

לויט'ן ארטיקעל 453 פון שטראף-קאדעקס דראהט דעם מערדער סך-הכל פון 8 ביז 15 יאהר תפיסה, אדער לויט אנ'אנדערען פאראגראף אייביגע תפיסה מחמת ער איז נאך מינדעריעהריג. פונדעסטוועגען קאן דאס געריכט, פערופענדיג זיך אויף קרובה'שע ארטיקלען פון שטראף-קאדעקס און נעמענדיג אין אכט די אויסנאהמס-בעדינגונגען פון מארד, דעם מערדער יא בעשטראפען מיט טויט-שטראף.

דער מערדער לאניובא איז א פסיכאלאגיש רעטעניש

אזוי האט למשל דער וויצע-פראקוראר מארקאווסקי זיך ארויסגעזאגט, אז דעם מערדער קאן אויך דראהען טויט-שטראף. פאר'ן פערברעכען, וואס ער איז בעגאנגען,

זאגט וויצע פראקוראר, מארקאווסקי,

ד. ה. פאר'ן מארדען צוליב רויב-צוועקען דראהט איהם א שטראף פון אייביגע שווערע תפיסה, אבער לויט'ן ארט. 15 פון שטראף-קאדעקס קאן דאס גע-ריכט, נעמענדיג אין אכט די אויסער-געוועהנליכע אומשטענדען פונ'ם מארד, איהם פער'משפט'ן צום טויט. צוליב די כיעמים האט למשל דאס הויגע קרייז-געריכט פער'משפט רידזעווסקי'ן, דעם מערדער פון שטאט-פרעזידענט צינאר-סקי, צום טויט, וואס דאס אפעלאציע-געריכט האט איהם דערנאך פערביטען אויף אייביגע תפיסה.

קיין אנאָרמאלער טיפ איז דער מער-דער נישט, לויט דער מיינונג פון וויצע-פראקוראר. פערקעהרט

ער רעדט גאנץ לאגיש און האט אפילו א כימפאטיש אויסזעהן

פון אנ'אינטעליגענטען בחור. פונדעסט-וועגען צוליב זיין גרויזאמער ראפינירט-קייט, זיין קאלט בלוט און זיין יונגען עלטער איז ער א פסיכאלאגיש רעטע-ניש. זיין נשמה איז א תהום. לויט דעם אלעם, וואס מיר האבען שוין ביז איצט וועגען מערדער געשריבען, האבען אונ-זערע לעזער מסתמא זיך שוין אויסגע-ארבייט אנ'איבערבליק אויף אט דעם איינציגארטיגען פערברעכער. א שמו-לער, ווי ער איז געווען ביז צום בע-גאנגענעם פערברעכער, וואלט מסתמא קיינער נישט געגלויבט, אז ער איז מסוגל דערצו.

פערטראכט מען זיך אבער ווי אזוי דער מערדער האט זיין בלוטיגע טאט אויסגע-פיהרט כאפט ארום א גרויל

אזוי פונקטליך אויסצוטראכטען און אויספלאנעווען, מיט אזוי שטארקען זעץ דעם קרבן אוועקצולייגען, ער זאל אפילו נישט בעוויזען קיין געשריי צו טון, דאס קאן דאך זיך נישט בעוויזען דער ראפינירטסטער מערדער. פון דער אנ-דערער זייט ווידער, לויט די אפגעגע-שפיגעלטע, וואס דער מערדער האט אי-בערגעלאזען נאך זיין טאט, זיין לייכט-זין, יונגעלישקייט און פשוט שלימזל-דיגקייט — בעוויזען, אז

דאס זאגען די ערשטע מאר-דער, וואס ער האט אויף זיין געוויסען

אין אנז להלוטין נישט געווען קיין ער-פאהרענער פערברעכער. ווארום לאמיר אקארשט נעמען אויסרעכנען אלע זיינע אומפארזיכטיגע שריט בעת'ן בעגעהן דעם מארד און נאך איהם, מוז מען דורכאויס קומען צו אזא אויספיהר:

ווי דער סטרוזש דערצעהלט, האט זיך דער מערדער געדרעהט עטליכע מאל אין די לעצטע טעג פאר'ן אויס-פיהרען דעם מארד. נאכ'ן אויספיהרען דעם מארד האט ער ווייטער דאס אייגענע געטון, געשטאנען אויפ'ן באלקאן, וועלענדיג פערנארען די דינסט, בעת וואס עס האבען איהם געזעהען אי דער סטרוזש, אי זיין טאכטער, וואס האט איהם אפילו צוזאמען מיט דער דינסט פערבעטען צו זיך אין צימער. ווייטער: בעת'ן קומען קויפען די פיאנא, האט די ערמארדעטע פרוי מאריא מושער אויס-געשריבען א רעכנונג אויף זיין נאמען. ער האט דאס גוט געזעהען,

דעם רעכנונג האט ער אבער נישט צו גענומען נאר מיט דעם זאכליכען בעוויז אפגע-ווישט די פערבלוטיגטע הענט און אוועקגעשמיסען אין א ווינקעל

און ווי בעקאנט האט דער רעכנונג גע-שפילט די סאמע ווילטיגסטע ראל ביים אויסגעפינען דעם מערדער. נאכ'ן אויס-פיהרען דעם מארד נעמט ער אנ'אויטא, הארט פאר'ן ארט, וואו דער מארד איז אויסגעפיהרט געווארען, כדי צו פער-נארען די דינסט. און איהם פאלט נישט איין, אז דער אויספארשונגס-מאכט וועט קודם כל געהן דערוין צו דערגעהן וואס פאר אנ'אויטא דאס איז געווען. נאך מעהר נאריש און שלימזל'דיג האט דער מערדער זיך אויפגעפיהרט צומאר-גענס, ברענגענדיג דעם פערבלוטיגטען אנצוג אין דער וועשעריי. דערביי וויל ער נישט אנגעבען זיין נאמען, און איז ער שוין געצוואונגען דערצו, גיט ער נישט אן זיין אדרעס און זאגט, אז ער וועט אליין קומען אפנעמען דעם אנצוג, אזוי לאנג און אזוי ברייט ביז ער פיהרט ארויף דעם אייגענטימער אויפ'ן פער-דאכט, אז ער איז עס דער מערדער. דאן די צוגעריבטע זאכען, די זאכליכע בעוויזען, דאס אנטון זיך אין מושער'ס פוטער און הוט, צומארגענס דאס דרע-הען זיך פאר'ן הויז 117, וואו ער וויל זיך דורכאויס ארייינקריגען אין הויז, וואו דער מארד איז אויסגעפיהרט גע-ווארען און ערשט דער פאליציאנט פאר'ן טויער שטערט איהם דערין. דאס בעהאלטען די פערבלוטיגטע האק אין שטוב א.א.וו. אט אין די אלע נארישע מעשים ווייזט זיך ארויס די גאנצע אונערפאהרענהייט פון דעם מערדער. אזוי לייכטזיניג וואלט זיכער נישט גע-האנדעלט א מענש-חיה, ביי וועמען מארדען איז שוין געווארען א געוואוינ-הייט.

פאר'ן ערמארדען די דינסט געוועזן אין א קנייפע

די מעדיצינישע אויספארשונג פונ'ם מאגען פון דער ערמארדעטער דינסט האט בעוויזען, אז דארט האבען זיך געפונען רעשטלעך פון סאלאט, געמאכט אויף אזא אופן, ווי מען מאכט דאס אין די רעסטאראנען. דערפון דרינגט מען, אז דער מערדער האט זיין קרבן פאר'ן טויט אוועקגעפיהרט אין א קנייפע.

דער מערדער געוועזן א פערפאלענער אנאניסט

ווי בעקאנט האט דער מערדער אין אנהויב אנגעגעבען, אז דעם רויב-מארד איז ער בעגאנגען, כדי ער זאל האבען געלד זיך צו היילען פון שווינדזוכט, אויף וואס ער ליידט. דערנאך ווידער האט ער געזאגט, אז ער איז קראנק אויף סיפיליס, לעצטענס טענה'ט ער ווידער, אז ער איז אנ'אנאניסט שוין 6 יאהר צייט און ער האט זיך פון דעם געוואלט אפגעוואוינען דורך היילען זיך ביי פריוואטע דאקטוירים, אויף וואס ער האט געדארפט האבען א סך געלד. דער לעצטער תירוץ, ווי ס'ווערט מיט רעכט אנגעוויזען, לעגט זיך אבער גוט אויפ'ן שכל, ווייל, ווי בעקאנט, האבען אנאניסטען א שוואכען ווילען און פער-מאגען נישט קיין ענערגיע, וואס ס'לאזט זיך נישט זאגען וועגען מערדער, וואס האט עטליכע וואכען דורכאנאנד גע-פלאנעוועט דעם מארד.

ווי די ווייטערדיגע אויספארשונג האט פעסטגעשטעלט, האט

דער מערדער געפלאנט אויס-צופיהרען נאך א פירטען מארד

נעמליך, ער האט געוואלט דער'הרג'ע-נען דאס יונגעל פון פיאנטקאווסקי'ס צוקערניע. דער מערדער האט מורא גע-האט, אז דאס יונגעל וועט איהם שפע-טער דערקענען אין גאס און וועט איהם פערראטען. דעריבער האט ער איהם געוואלט אפרוימען פון וועג. ער האט איהם דעריבער צוגערעדט מיטצופאה-רען אין אויטא צוזאמען מיט דער דינסט. דאס יונגעל האט אבער, ווייזט אויס, געהאט א פארגעפיהל, אז עס וועט איהם געשעהען אנ'אומגליק און ער האט בשום אופן נישט געוואלט מיטפאהרען. דער מערדער האט איהם כמעט מיט כח געוואלט ארייינשלעפען אין אויטא, אבער דער קליינער האט זיך איינגעשפארט און זיך ארויסגעריסען פון זיינע הענד.

דער מערדער האט נישט קיין חרטה

אויף דער פראגע צי ער האט חרטה אויף זיין שרעקליכער טאט, האט דער מערדער געענטפערט, אז ניין. ער בע-דויערט בלויז דעם טויט פון דער דינסט יוזעפא באראווסקא, און בעת ער

יוזעפא באראווסקא

האט זיך דערוואוסט פון דער פרעסע; אז מען בעשולדיגט אויך די דינסט צו האבען אנ'אנטייל אין מארד; האט ער דאס תיכף געוואלט אפלייקענען..

פארוואס האט די פאליציי גע-זוימט ארעסטירען לאניובא'ן ערשט מיט דער הילף פון די פערשטעלטע בריף-טרעגער?

לויט די ערקלערונגען פון ספעציא-ליסטען אויספארשער האט די פאליציי זיך געכאפט צום מיטעל מיט דעם כלומר'שטען רעקאמענדירטען ווערט-בריף אויף וויכטיגע טעמים. דאס קע-נען די מענשליכע פסיכיק און דער שטארקסטער יסוד פון דער אויספאר-שונגס-קונסט. די פאליציי האט זיך בע-מיהט צו ווירקען אויף דער פסיכיק פון מערדער, כדי אין ענטשפרעכענדען מאמענט פון איהם אלץ ארויסצוקרי-גען. דעריבער האבען זיך די פאליציי אגענטען פערקליידעט אלס בריף-טרע-גער און זיך ארייינגעלאזט אין א שמועס מיט דעם מערדער'ס עלטערן. בעת'ן שמועס האבען די פערקליידעטע פא-ליציאנטען געהאט די מעגליכקייט צו אבסערווירען דעם מערדער, ווי אזוי ער איז נשתנה צורה געווארען, בעת ער האט זיך אנגעהויבען אנצושטויסען ווער די בריף-טרעגער זענען און ענדליך האבען טאקי זיינע נערווען נישט מעהר אויסגעהאלטען דאס שפיל און ער איז ארויסגעפלאצט: „איך ווייס נאך וואס איהר זענט געקומען, איהר זענט פון דער פאליציי"... מיט די ווערטער האט דער מערדער פאקטיש זיך שוין מודה געווען אין זיין טאט. דאס אויסגעפונען דעם מערדער און איהם נישט געבען קיין געלעגענהייט זיך ארויסצודרעהען מיט פאלשע תירוצים, איז דעריבער זעהר א קאמפליצירטע קענטניש, וואס פערלאנגט פיל שטודיום.

דאקטילאסקאפישער אנאליז!

צווישען אלע נארישקייטען, וואס דער מערדער איז בעגאנגען, האט ער נאך גמעאכט איין גרויסען פעהלער. ער האט נעמליך, נישט געוואוסט דערפון, אז לויט די פינגער-אפדרוקען דערקענט מען א מערדער. נאכ'ן ערמארדען די פרוי מושער האט ער זי צוגערעקט מיט א צורעק פון א פיאנא. דער אויבערש-טער לאקירטער טייל פון דער פיאנא האט דעריבער ענטהאלטען די שפורען פון זיינע פינגער, וואס ער, אלס אונ-ערפאהרענער מערדער, האט זיך נישט בעמיהט אפצווישען. די פאליציי האט דעריבער טאקע געהאט די מעגליכקייט דורכצופיהרען א גענויען דאקטילאסקא-פישען אנאליז.

ווער וועט בעקומען די בעלוי-נונג פון 5000 זל?

אין דער אויספארשונג, וואס די פא-ליציי האט געפיהרט מיט'ן צוועק אויס-צוגעפינען די מערדער, האבען איהר בעזונדערס געהאלפען דאס אויסזאגען פונ'ם שאפער, וואס האט געפיהרט דעם מערדער מיט זיין אויטא אויף מיליא-נאווא גאס און דער אייגענטימער פון דער וועשעריי „קעניג און נאלדע", ביי וועמען דער מערדער האט אפגעגעבען אויסצוּוואשען זיין פערבלוטיגטען אנ-צוג. די בעלוינונג פון 5000 זל., וואס די משפחה האט בעשטימט פאר דעם, וואס וועט אויסגעפינען דעם מערדער, וועט בכן, אויספאלען אויף די ביידע פערזאנען.

פארוואס האט מען אפגעלעגט די וואהלען צו דער קראנקען-קאסע?

(ר) ווי מיר האפען שוין פרייטאג מיטגעטיילט, איז לויט א בעשלוס פון ארבייטס-מיניסטעריום אפגעלעגט געווא-רען די וואהלען צו דער קראנקען-קאסע. די סבה דערפון איז דאס, וואס ס'זענען נישט אויסגעפיהלט געווארען געוויסע פארמאליטעטען ביים אננעמען די קאנדי-דאטען-ליסטעס.

לויט די דאזיגע פארמאליטעטען דארף יעדער קאנדידאט צושטעלען א צייגניש, אז ער איז א פוילישער בירגער, אז ער האט נישט פערלוירען די רעכט צו פער-נעמען אנ'עפענטליכען אמט, אז ער האט נישט פערלוירען די רעכט צו פערוואל-טען מיט זיין אייגענעם פערמעגען.

דער בעשלוס פון ארבייט-מיניסטעריום איז געווען אנ'אמת'ע איבערראשונג פאר דער פערוואלטונג פון דער קראנקען-קאסע, ווייל ביז איצט האט מען זיך ביי קיין שום וואהלען נישט בענוצט מיט אזעלכע פארמאליטעטען.

דער בעשלוס איז אבער בעשלוס און די פערוואלטונג פון דער קראנקען-קאסע האט זיך צו איהר געמוזט צופאסען. נעכטען איז פארגעקומען א זיצונג פון דער פערוואלטונג פון דער קראנקען-קאסע און מיט די שטימען פון די אינ-דוסטריעלער און נ.פ.ר. איז בעשלאסען געווארען, אז ביז דינסטאג זאלען ארייינ-געטראגען ווערען די קאנדידאטען-ליס-טעס מיט די אויפגעפאדערטע אויסטע-סערונגען.

דינסטאג ביינאכט וועלען די ליסטעס בעשטעטיגט ווערען און דאנערשטאג וועלען זיי פונאנדערגעשיקט ווערען איבער די מויערן פון דער שטאט.

אין די פערשידענע וואהל-קאמיטעטען הערשט דעריבער א גרויסע צורודערונג, ווייל מען רעכענט, אז ביז דינסטאג וועט נישט מעגליך זיין ארויסצובעקומען די בירגערשאפטס-צייגנישען, אז ס'וועלן דעריבער פארקומען פערשפעטיגונגען.

אין די קרייזען פון דער קראנקען קאסע הערשט דעריבער די איבערצייגונג, אז די וואהלען וועלען מוזען אפגעלעגט ווערען אויף א לענגערן טערמין, אזוי, אז ס'איז גאנץ מעגליך, אז דעם זונטאג ד. 25. ד. ח. וועלען אויך נאך נישט פארקומען די וואהלען.

א בריוו אין רעדאקציע

חשוב'ער הער רעדאקטאר!

איך בעט אייך אפצודרוקען אין אייער חשוב'ער צייטונג פאלגענדען בריוו:

ס'האט זיך בעוויזען אנ'אויפרוף פון וואהל-קאמיטעט פון בונד ביים סאציא-ליסטישען בלאק, וואו ס'געפינט זיך פאל-גענדע שטעל: „די אייגענע בעצעקעס, וועלכע האבען ערשט איצט, אין די פאר לעצטע טעג געשלאסען א בלאק אין ווארשאווער שטאט-ראט מיט דעם אמת'ן סאציאל-פאשיסט יאוואראווסקי'ן".

איך ערקלער דערמיט, אז די דאזיגע ידיעה איז א פולשטענדיג פאלשע און שטעמפעל עפענטליך די מחברים אלס ליגנער.

אויב די מחברים האלטען, אז צוליב דעם, וואס איך בעצייכען זיי צוליב דעם אויבענדערמאנטען פאקט פאר ליגנער, בין איך נישט גערעכט, האבען זיי די מעגליכקייט מיך צוציהען צו געריכטליכער פעראנטווארטליכקייט, פון וואס איך וועל זיין זעהר צופרידען, ווייל איך וועל דעמאלט האבען די מעגליכקייט פאר'ן געריכט צו בעשטעטיגען דאס פארוואורף, וואס איך מאך זיי.

איך דאנק אייך, ה' רעדאקטאר פאר אפדרוקען די שורות.

מיט דרך ארץ יצחק לעוו
פארזיצער פון דער פועלי-ציון-פראקציע
אין ווארשאווער שטאט-ראט
17 נאוועמבער 1928,

אכטונג ה"ה פריזערס!
לכבוד יום-טוב עמפעהל איך א רייכען אויסוואהל פון:
קעלניש בלומען-וואסערן נור 3.20 א קילא
ווקושטשאל פון f.40 "
ברילאנטין " 3.40 "
פראנצויזישער לאקיר " 45 גראשען א דעקע
איך בעזיץ אויך א גרויסען אויסוואהל פון ראזיר-מעסערס, פלאטי און שטאהל-זאכען ווי אויך אלערליי ראזיר-זייפן צו פאבריקס-פרייזן
מיט אכטונג פערפומעריע
J. DRUKIER, Zawadzka 11
טעל. 75-92
בעמ.: פאר ענגראסיסטען—געהעריגער ראבאט און גינסטיגע בעדינגונגען

ZEGAREK

פון יודישען פאלקס-אוניווער-זיטעט שענקעוויטשא 3/5

היינט זונטאג פינקטליך 8 אוונט קומט פאר אין לאקאל פון פאלקס-אוניווערזי-טעט (שענקעוויטשא 3/5) א פייערליכע אקאדעמיא לכבוד דעם 5-יעהריגען עק-זיסטענץ פון יודישען פאלקס-אוניווערזי-טעט אין אונזער שטאט, מיט רעדעס וועלען ארויסטרעטען די ה"ה ד"ר וו. פאלעק, ד"ר מ. ברייליך ד"ר. י. פרענ-קעל און ד"ר ש. י. שווייג.

בילעטען צו בעקומען אין סעקרע-טאריאט פון פאלקס-אוניווערזיטעט פון 6 אוונט אן.

לעזט און אבאנירט דאס "לאדזשער טאגעבלאט".

דער כותל-מערבי אין דער יודישער געשיכטע

פערשטעפעט קיין יודען.

עס פלעגען אויך זיין יודען, וואס האָ-בען זיך געהיט צו געהן צום כותל-מערבי, ווייל זיי האבען זיך געהאלטען פאר „טמא מת" און מען טאר נישט ארייינגעהן אין בית-המקדש. אזוי למשל האט זיך געהיטען ר' ישעיהו ברדקי, דער רב פון ירושלים און דער ערשטער וויצע-קאנסול פון עסטרייך, צו געהן צו דעם כותל. איינמאל האט ר' ישעיהו בעקומען א בריוו פון עסטרייכישען קיי-זער, אז ער איז זעהר קראנק און בעט איהם ער זאל פאר איהם מתפלל זיין ביי דעם כותל. דעמאלט איז ר' ישעיהו געגאנגען און האט מתפלל געווען און אין א פאר וואכען שפעטער האט ר' ישעיהו בעקומען א בריוו פון קייזער, אז אין דעם טאג, וואס ר' ישעיהו האט פאר איהם מתפלל געווען איז איהם בע-סער געווארען. אינ'ם יאהר תר"ט (1849) האט ר' שמואל זאלהינובר גע-דרוקט א ספר „שערי דמעה", וואס געמט ארייין אלע תפלות און פזמונים, וואס מען זאגט ביי דעם כותל. ביז'ן היינטיגען טאג בענוצען זיך ירושלים'ער יודען און אלע טוריסטען, וואס קומען מתפלל זיין צום כותל, אט מיט דעם ספר.

דאס וואס מיר האבען איבערגעגעבען בעווייזט גענוג, אז דער כותל געהערט צו די יודען. עס איז אבער אמאל גע-ווען ביי יודען אויך א „פורמאן" (א קויפשיין) אויף דעם כותל. אזוי דער-צעהלט ר' יוסף שווארץ און זיין דייט-שען בוך „דאס היילגע לאנד" אז „נאך אין משך פון דער צייט איז דער „פיר-מאן" פערלוירען געגאנגען".

אבער די יודען האבען אמאל אויך געוואלט אפקויפען דעם פלאץ ביי דעם כותל. אינ'ם יאהר תרכ"ו (1866) ווען דער שר משה מונטיפיארי איז געקו-מען קיין ארץ-ישראל צום זעקסטען מאל, האט ער פערלאנגט פונ'ם שטאט-פאשא, ער זאל איהם געבען אנ'ערלויב-ניש צו בויען א דאך איבער'ן כותל. דער פאשא האט מסכים געווען און דער שר מונטיפיארי האט שוין געהאט בעש-טעלט בעלי-מלאכות (זעה משה

—ירושלים ליח, תרכ"ו זייט 10—12)

אבער דער פאשא האט באלד חרטה גע-האט.

אין יאהר תרל"ד (1874) האט דער שר מרדכי רוזיינים איפורי געבעטען אנ'ערלויבניש אויפצושטעלען בענק ביי דעם כותל. מען האט עס איהם נישט ערלויבט, נאר אויפצושטעלען גרויסע שטיינער. אבער מיט דער צייט — דער-צעהלט דער שר מונטיפיארי — האט מען אלע שטיינער אוועקגענ'גנב'עט.

אויך דער באראן עדמונד ראטשילד האט געוואלט אויסלייזען דעם כותל. ער האט געוואלט אפקויפען די גאנצע מא-ראקאנישע שכונה און די מאראקאנער געבען אנ'אנדערען פלאץ. זיי האבען מסכים געווען, אבער דערנאך האבען זיי פערלאנגט, אז די יודען זאלען אויף דעם פלאץ גארנישט מארען בויען, נאר ער זאל בלייבען ליידיג א חוץ פלאנצען בוימער, מאכען א גארטען און אויף דעם האט דער באראן נישט מסכים גע-ווען.

דער רב הלל מעשיל געבלשטיין האט איינגעפיהרט א מנין בקביעות ביי דעם כותל. יום-כפור האט אמאל דער רב אויפגעשטעלט אנ'אוהל ביים כותל צו פערדעקען פאר דער זון. די אראבער האבען דאס געוואלט שטערען, אבער דער רב האט זיך געווענדעט צום עלטע-סטען פון דער פאליציי און ער האט געשיקט א פאליציי-מאן צו היטען גאנץ יום-כפור מען זאל נישט משעבען דעם אוהל.

אבער דערנאך האט זיך אנגעהויבען א פראצעס: אראבער האבען דער-לאנגט א משפט אויף די יודען פאר'ן קאצי און עס איז ארויס א פסק-דין, אז יודען מארען נישט שטעלען קיין בענק-לעך ביי דעם כותל. די יודען האבען געגען דעם פסק-דין פראטעסטירט, אבער מען האט זיי זיך נישט געוואלט צוהערען. עס האט זיך געצויגען דער משפט ביז עס איז אויסגעבראכען די וועלט-מלחמה און איצט פערוופט זיך די ענגלישע רעגירונג אויף אט דעם משפט (ימא)

יודישע טעאטער אין פילהארמאניע זאל — נארוטאוויטש 20
אונטער דער לייטונג פון א. בעזמאן און א. קאמפאניעץ
מיט'ן אנטייל פון די ליבלינגס-ארטיסטן באריסאווא, ראבינאוויטש
און די בעקאנטע פרימאדאנא נאדיא קארעני
דער שלאגער פון סעזאן
די צווייטע טשארדאש פירשטין
8.000 מענשן האבן מיטגעזונגן די געזאנגס-נומערן
אלע טעאטער בעזוכער מוזן קומען זעהען די שעהנע
הערליכע אויפפיהרונג און זיך אויסלערנען די געזאנגס-נומערן
היינט זונטאג, ד. 18-טען נאוועמבער 9 אוונט צום 9-טען מאל
חלומות פון ליבע
אין 3 אקטען מיט 25 נומערן געזאנג און שעהנע טענץ פון ליליען
רעזשיסירט פון ל. ראבינאוויטש.
מארגען מאנטאג ווערט נישט געשפילט
אין אלע פיעסען נעמען אנטייל לויט א. ב. פרויען: בעזמאן, באריסאווא, מאכאראווסקא, נערה, פעדערמאן, קאמפאניעץ. מענער: אריעל, אייזענבערג, באלבירסקי, האמבורגער, מאכאראווסקי, מאטקאוו, נייהויז, פאלאנסקי, ישראל קאמפאניעץ, ראבינאוויטש, ראקאוו.
אדמיניסט.—מ. ארנוואלד. מוזיקאלישע לייט.: ל. וועלמאן.
בילעטען צו בעקומען אין קאסע פון טעאטער פילהארמאניע.
אין פארבערייטונג „די פערשעהמטע כלה". „הירש לעקערט"

LUNA

„שטורם"

John Barrymore i Camilla Hom

לעצטע 3 טעג!

וועלענדיג געבען די מעגליכקייט די ברייטערע מאסען צו זעהען דאס צאכצאכען מאכענדען פילם - קונסט - ווערק זענען די פרייזען פון הײנט אן ערמעסיגט!

די פרייזען פון די פלעצער אויף אלע סעאנסען 1, 2, 3 זל.

הײנט פון 12 ביז 3 א זײגער זענען די פרייזען פון אלע פלעצער צו 50 גר. און 1 זלאטי.

OGŁOSZENIE.

Opierając się na Rozporządzeniu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 31-go sierpnia 1926 r. o zabezpieczeniu podaży przedmiotów powszedniego użytku (Dz.U.R.P. Nr. 91 poz. 527), na Rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 19 lipca 1928 r. „o regulowaniu cen przetworów zbóż chlebowych, mięsa i jego przetworów, oraz cegły (Dz.U.R.P. Nr. 87, poz. 761), oraz na uchwale Magistratu m. Łodzi Nr. 355 z dnia 16 kwietnia 1926 roku — niniejszem podaję do wiadomości mieszkańcom m. Łodzi co następuje:

Uchwałą Magistratu m. Łodzi Nr. 1059 z dnia 17 listopada 1928 roku opierając się na opinji Komisji do badania cen, wyrażonej na posiedzeniu w dniu 16 listopada 1928 roku w sprawie cen na mięso wieprzowe i wyroby masarskie wieprzowe, przywraca się ceny na wymienione artykuły uchwalone przez Magistrat m. Łodzi w dniu 14 czerwca 1928 roku N. uchwały 527, co do cen zaś. na mięso wołowe, baranie i cielęce jak również na przetwory zbóż chlebowych, uchwała N. 989 Magistratu m. Łodzi z dnia 7 listopada 1928 r. utrzymuje się w mocy.

Wobec powyższego ceny na mięso wieprzowe i wyroby masarskie wieprzowe, obowiązują na terenie m. Łodzi jako maksymalne (najwyższe) za 1 kg. w detalu następujące:

1.	wieprzowina	zł. 2.74	18.	baleron gotowony	zł. 6.30
2.	„ bez dokł.	„ 3,36	19.	„ surowy	„ 4.90
3.	schab i baleron	„ 3.86	20.	boczek surowy wędzony	„ 4.30
4.	słonina	„ 3.60	21.	„ gotowany	„ 4.70
5.	sadło	„ 3.60	22.	szmalec	„ 4.10
6.	salceson	„ 3.60	23.	słonina paprykowana	„ 4.90
7.	kiełbasa krajana	„ 3.60	24.	siekane	„ od umowy
8.	„ serdelowa	„ 3.60	25.	polędwica sur. wędzona	„ 6.70
9.	pasztetowa	„ 4.50	26.	kiełbasa surowa	„ od umowy
10.	serdelki	„ 4.70	27.	rolada	„ 4.50
11.	podgarlana	„ 2.50	28.	kiełbasa sucha	„ 5.60
12.	czarna	„ 2.50	29.	salami	„ 8.40
13.	kaszanka	„ 1.86	30.	parówki	„ 5.60
14.	krakowska	„ 4.50	31.	kiełbasa sucha polska	„ 6.50
15.	szynka gotowana	„ 6.30	32.	„ „ moskiew.	„ 6.50
16.	„ sur. wędzona	„ 3.60	33.	„ „ myśliwska	„ 7.90
17.	„ bez kości	„ 4.16	34.	salami miękkie	„ 5.60

W myśl § 10 zacytowanego wyżej Rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych winni żądania lub pobierania cen wyższych od wyznaczonych będą ukarani przez władzę administracyjną I instancji według art. 4 i 5 zacytowanego wyżej Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej — **aresztem do 6 tygodni lub grzywną do 10.000 zł.** o ile dany czyn nie ulega surowszemu ukaraniu w myśl innych Ustaw Karnych.

Łódź, dnia 18 listopada 1928 roku.

Prezydent m. Łodzi
(—) Br. Ziemięcki

הײנט, זונטאג, 1 א זײגער מיטאג צו דער צװײטער שמערצליכער יאהרצײט פון אונזער אונפערגעסליכען זוהן און ברודער
חיים יחזקאל גאלדשטײן ב"ר אברהם בגנם נ"י
קומט פאר די ענטהילונג פון א מצבה און גלײכצײטיג װעט אפגעריכט װערען א ח ז כ ר ה, צו װעלכער די פאמיליע, פרײנד און בעקאנטע הערען געבעטען צו קומען.
עלטערן און געשװיסטער. 6422

Miejski Kinematograf Oświatowy
Wodny Rynek, Tel. 18-26.
Od dnia 13. XI. do dnia 19. XI. 1928 r.
Dla Dorosłych Dla Dorosłych
GARIBALDI
Dramat w 10 aktach w rol. głównych:
Rina de Liguoro i Guido Graciosi
Dla młodzieży:
Trzej Błędnej Rycerze
Ceny miejsc dla dor. I—70, II—60 III—30 gr.
Dla młodzieży: I—25, II—20, III—10 gr.

THE ORIGINAL
OLYMPIC
BERET
NAJNOWSZE KREACJE ZIMOWE
SPRZEDAŻ W PIERWSZORZĘDNYCH MAGAZYNACH

Przedstaw.
M. GOTTESDIENER
Łódź, Cegielniana 30.

OSŁABIENIE
BLEDNICE
LECZY
HEMOGEN
oryginalny tylko
z firmą
KLAWE

װער
ס'װיל פערקױפען גענוצטע ספרים װי װילנער ש"ס פוסקים װי אויך אלערלײ ספרים קאן אויך זײן א גאנצע שאנק ספרים מיט אמאל ס'װערט געצאהלט די בעסטע פרײזען. אדרעסען אפצוגעבען אין אדמינ. פון „לאדזער טאגעבלאט" אונטער „אמעריקאנער".

מעבעל
ערשטקלאסיגע אײגענע אויסארבײטונג װי שפײז-צימער, שלאף-צימער, װי אויך אײנצעלנע מעבעל-שטיקער צו מעסיגע פרײזן, גוטע בעדינגונגען און רעעלע בעהאנדלונג איז צו בעקומען בײם טישלער ש. י. יאקובע 16
בעמערקונג: צופאהר מיט'ן טראמװײ נומער 14.

צורייל צימער
מיט א קוד צו פערמיטען. זגערזשער שאסע נומ' 10 װירט קארפינסקי צופאהר מיט'ן טראמװײ ביז ראדאגאשטש. 6430

א מאשיניסט
אז א יונגעל װערט געזוכט אין דער דרוקערײ קילינסקי 18, קוטאפ. 6442

צום װינטער-סעזאן!!!
אלע ארט פעלצװארען און פוטער-אויסארבײטונגען לויט די לעצטע מאדעלען פון אײגענע און אנ-פערטרויטע סחורות. גוטע בעדינגונגען, רעעלע בעהאנדלונג און פינקטליכע אויספיהרונג
מ. שאליט, פיעטריקאװער 33

יונגער מאדערנער שרכן
יעקב פעלצמאן
אלעקסאנדראװסקא 58
אנצוטרעפען ביז 12 א זײגער מיטאג

אוןזקמעל ... אויף 43 זל. איז פערלוירען געװא-רען. אויסשטעלער װאדאסלאװסקי ארדרע חימעל-בלוי צאהלבאר ד. 29.1.29. דער פינדער װערט געבעטען אפצוגעבען צו ה' אליעזר ... צעגיעלניאנא 11 דער װעקסעל װערט ערקלערט פאר אונגילטיג 6445

לאמפען
פיר שפײז-צימער סאלאן-קאבינעט שלאף-צימער
קויפט זיך אמבעסטען און פאבריקס-לאגער פון
Sz. P. Szmalewicz
פאלודניאװא 8,
טעל. 64-39
פירען אנגענומען רעפעראטורען אומארבײטונגען, עקספידיען.

מאטארען
פון האלב-פערד-קראפט, 1 פאזאצע צו שפול-מאשינען, קרײז-מאשינען און אנדערע קלײנע מאשינען עמפעהלט פון לאגער:
Przedsiębiorstwo Elektrotechniczne
„OHM" PIOTRKOWSKA 82,
— tel. 60-34 —
מאנטירונג איז פערלויט פון 2 טעג.

א קראפט שערער
מיט גוטע רעפערענצען זוכט א שטעל. אפערטען אין לאדזער טאגעבלאט פאר פרידע.

פאדערט אבעראל ... נאר די פון סענסירפם

פעלד-בעטען
רוקען פאן מיט ... פאבריקס-מארקע
Palma-Patent
... 8 יאהרן
גיסעל-בעטען, ניקעל - קינדער - בעטען מיש-בעטען, אמעריקאנקעס, קינדער-װעגעלעך, קינדער-בענקעלעך ...
מאטראצען
פאטעלעס און מאמעטאנעס
... 17 זל., פאלאטע בעטלעך 14 זל.
... רעפעראטורען. רעעל.
לאדז, פולנאצנא 24, טעל. 13-85

אל תתהלל ביום מחר
כי לא תדע מה ילד יום.
לייג נישט אפ אויף מארגען
נאר גײ צו דער ... סאנדראװע
... קומען צו לויטען אין ביורא
17 פיעטריקאװער 17
52 זאכאדניא 52
װאו ס'װערט ערלעדיגט און געװיסענהאפט געשריבען לויט'ן אוסטאװ אלערלײ בימעס, קלאזולעס, ... אויף אלע שטעט אין פוילען, אפעלאציעס, ציװילע און קארנע אפאזיציעס, אדחאלאניעס, רעקורסען װעגען דירה אין אורזשאנד-ראזיעמטשי, װעגען פעסער אין קאמיסאריאט-רושאנדו און אלע פאליצײ-בעצירקען, אקטען אינטערציזיעס, אקטען דע-ראװיזנעס, קארנע ספראװעס, װי אויך איבער-זעצונגען אין אלע שפראכען. ספעציאליסט אין שותפות-אקטען. מיט אכטונג
י. מאנעלא רעכט-קאנסולענט

גראצער
װאגאן- און מאשינען-פאבריק
פריהער:
J. WEITZER, Graz

דיעסעלס-מאטארען
מיט קאמפרעסאר און אהן קאמפרעסאר פון 80 פערדע שטערקע און העכער. ערשטקלאסיגע רעפערענצען.
שנעלע ליפערונג. אומויסטע פרײז-קוראנטען
דורך דער גענעראל-פערטרעטונג אויף גאנץ פוילען:
ALFRED EISINGER, Kraków
Studencka 2. Skrytka pocztowa 310.

פעלץ-װארען
קען מען קויפען אמביליגסטען און אויף די בעקװעמסטע בעדינגונגען
נאר בײ דער לאנג-יעהריגער פירמע
ל. ב. פעפער, װסכאדניא 42
טעלעפ. 78-04
בעמ.: די קירזשנער-װערקשטעל אויפ'ן ארט. די ארבײט װערט אויסגעפיהרט פינקטליך און רעעל.

עלטערן!
פאר 3 זל. א װאך װערט געלערנט מיט קינדער װאס לערנען אין פאלקס-שולען חומש, רש"י, תנ"ך, משניות, גמרא, יהדות, היסטאריע, רע-דען און שרײבען העברעאיש אויך יודישע בריות װעלכע ... דורכ'ן בעװאוסטען ... העברעאישען לעהרער י. ד. ראזענפעלד פלאץ קאלנאשטשי ... 6 ... רעכטס 2. ... 5 יאהר ... 5 חדשים אויסגעלערנט גרינדליך עברית שפרעכען ... — ערפאלג גאראנטירט

די פירמא
„PIANOLA"
עמפעהלט א גרויסען אויסװאהל
פון פיאנינאס און פארטעפיאנס
פון די פירמעס „שטײנװעג און זאהן" נױ-יארק ... שרעדער, קוגנא, שטײנהילבער און אר-... און פערשידענע אנדערע נײע געברויכטע, צוגענגליכע פרײזען און לײכטע בעדינגונגען, גאראנטיע אויף 10 יאהר,
אלעע 1-טער מאי 4,
פראנט 2 שטאק.
אינהאבער ש. שטורם.

PORADNIA WENEROLOGICZNA
פון דאקטוירים ספעציאליסטען
זאװאדזקא 1.
נאר פאר װענערישע הויט-קראנקהײטען און מענער-שװאכע אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אוראלאגישע און נערװען-קראנקהײטען.
כוארץ לאמפ-עלעקטרישער הײל-קאבינעט-קאסמעטיק
טעגליך פון 8 א זײגער ביז 9 אװענד
זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג
בעזונדער װארטע צימער פאר פרויען
װיזיט 3 זלאטעס

א שילערין
פון א ירושלים'ער גימנאזיום
ערטײלט אונטעריכט אין דער העברעאישער שפראך, פאר אונבעמיטעלטע שילער — ערמע-סיגונג אפערטען אין דער אדמיניסטר. פון דער צײטונג אונטער „ארץ ישראלית"

פאטענטען
אויפ'ן יאהר 1929
בעזארגט דאס ביורא „ארגוס", זאכארניא 36